

VEREENIGING
TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP.
1886—1887.

*Vergadering van Donderdag, 28 April 1887,
des avonds ten half acht ure.*

Voorzitter: Generaal PEL.

De VOORZITTER. Alvorens over te gaan tot de aangekondigde werkzaamheden, heb ik aan de vergadering mede te deelen, hetgeen de heeren trouwens reeds uit de nieuwsbladen zullen vernomen hebben, dat in de spreekbeurt van dezen avond verandering is gekomen, zoowel wat den persoon als het onderwerp betreft.

Een brief, voorafgegaan door een telegram, eergisteren bij het bestuur ingekomen van den heer van Löben Sels, heeft ons kenbaar gemaakt, dat omstandigheden hem verhinderden aan de gemaakte afspraak tot het vervullen dier spreekbeurt gevolg te geven.

Wij hebben evenwel het voorrecht den heer Pop bereid te vinden, om, op verzoek van het bestuur, dezen avond als spreker op te treden.

Het was toevallig aan het bestuur bekend, dat de heer Pop met een andere bestemming een onderwerp hiervoor geschikt, gereed had en het bestuur veroorloofde zich van die wetenschap gebruik te maken, om hem uit te noodigen zijn arbeid aan de oorspronkelijke bestemming te onthouden en heden avond in deze vergadering voor te dragen.

De heer Pop had hiertegen eenige bezwaren, waaronder ook dit, dat het zijnerzijds aanmatigend kon schijnen in onze vereeniging het woord te voeren. Maar op dit punt heb ik gemeend hem te mogen gerust stellen en te verzekeren, dat hij integendeel en aan het bestuur en aan de vergadering een grooten dienst zou bewijzen, door aan de uitnoodiging gevolg te geven. De heer Pop heeft zich toen tot de lezing bereid verklaard, en bij den dank, hem daarvoor door het bestuur reeds betuigd, voeg ik thans nog dien der vergadering.

Ook meende de heer Pop de indulgentie der vergadering te moeten verzoeken, en hoezeer ik aan de noodzakelijkheid hiervan meen te mogen twijfelen, breng ik dat verzoek toch gaarne aan de vergadering over.

Na deze mededeeling kan tot de gewone werkzaamheden worden overgegaan.

Aan de orde is de ballotage van kandidaten.

De VOORZITTER verzoekt de heeren Braams en van der Hoog met hem het stembureau te willen uitmaken.

De uitslag der stemming is dat met algemeene stemmen tot leden worden toegelaten de heeren :

P. E. Boele, Kapitein der Artillerie, te 's-Gravenhage, en U. A. Canter Cremers, Majoor-Commandant der dd. Schutterij, te Dordrecht.

De VOORZITTER dankt de heeren van het stembureau voor de door hen volbrachte taak.

Hierna is aan de orde de voordracht van den heer W. F. Pop, 1e luitenant der artillerie, over de vraag :

Welken invloed zal het gebruik van repeteeergeweren op de rechtwijze der Infanterie kunnen uitoefenen?

De heer POP:

Mijne Heeren!

Wanneer wij nu reeds een poging wagen ter beantwoording van de bovengestelde vraag, niettegenstaande de invoering der

repeteergeweren ten onzent nog volstrekt niet zeker is en er, al mocht men eenmaal tot een nieuwe wapening der Infanterie, in dien zin, overgaan, toch nog geruime tijd verlopen zal, eer deze een voldongen feit is, dan worden wij daartoe geleid door de volgende redenen.

Het schijnt ons namelijk noodzakelijk toe, zoo spoedig als dit zonder schade voor de zaak mogelijk zal zijn, het type van het door ons aan te nemen repeteergeweer vaststellen en daarna, zonder verwijl, tot de aanschaffing van het nieuwe of de transformatie van het bestaande geweer over te gaan, omdat de invoering van repeteergeweren bij de meerderheid der Europeesche Staten eerlang ten uitvoer zal zijn gebracht en het niet aangaat onze infanterie met een geweer, dat bij dat van onzen eventueelen vijand achterstaat, te velde te doen trekken.

Verder kan het niet van belang ontbloot zijn na te gaan, ook zolang wij nog geen repeteergeweer bezitten, welke veranderingen de nieuwe wapening in de vechtwijze van onzen mogelijken tegenstander vermoedelijk zal brengen.

Ook heeft het misschien zijn goede zijde in het vooruitzicht van een nieuwe wapening onzer infanterie reeds nu de gestelde vraag te bespreken, omdat men bij de beantwoording daarvan bijna uitsluitend op theoretische grondslagen moet bouwen en het dus aanbeveling verdient, hierover zonder overhaasting van gedachten te wisselen.

Eindelijk is het niet onmogelijk, dat uit de beschouwingen omtrent het tactisch gebruik van het repeteerwapen in het algemeen, de voordeelen, aan een bepaald stelsel van repeteerwapenen verbonden, meer bijzonder in het oog springen en dat zij dientengevolge tot de aanneming van dat stelsel zouden kunnen leiden.

Bovenstaande overwegingen en het feit, dat wij gelegenheid hadden in ruime mate kennis te nemen van de uitingen van verschillende buitenlandsche schrijvers, die het repeteergeweer bij troepenafdeelingen in beproeving hadden gezien, brachten ons er toe de navolgende regelen openbaar te maken.

Wie in de krijgsgeschiedenis naar voorbeelden van het ge-

bruik van repeteergeweren zoekt en daaruit taktische regels wil afleiden, stuit op velerlei bezwaren, voornamelijk hieruit voortvloeiende, dat dit wapen eerst gedurende de oorlogen in handen der troepen kwam, zoodat er geen sprake kon zijn van voldoende oefening in of van juiste inzichten omtrent het gebruik dier wapenen.

In den Noord-Amerikaanschen burgeroorlog (1861—65) werden na den aanvang der vijandelijkheden eerst slechts enkele bataljons, tegen het einde van den krijg zelfs geheele brigaden, met de Spencer repeteerkarabijn of het Henry repeteergeweer gewapend. Al mag men als zeker aannemen, dat in dien oorlog deze wapenen, welker magazijnen met 7, 9, of zelfs 15 patronen gevuld waren, weinig doeltreffend gebruikt werden, zoo is toch de ervaring niet voldoende geboekstaafd om uit dat gebruik met vrucht taktische gevolgtrekkingen af te leiden.

Hetzelfde geldt van den Fransch-Duitschen oorlog, waarin bij enkele cavaleriekorpsen van het Loire-leger een Spencer-repeteerwapen in gebruik was; Lahure laat zich hierover in zeer ongunstigen zin uit, tengevolge van de bezwaren, die zich bij het vullen van het magazijn opdeden, en van de weinige duurzaamheid van het repeteer-mecanisme.

Eveneens werden in den Russisch-Turkschen krijg (1877-78) eerst in het begin van den oorlog sommige Turksche troepenafdeelingen van een Henry Winchester repeteergeweer voorzien, terwijl Osman Pacha bij Plewna aan de bezettingen der redoutes, nevens het Martini-Peabodygeweer, waarmede zij gewapend waren, een Winchester repeteerkarabijn (oorspronkelijk het vuurwapen der cavalerie) gaf, met bevel het eerste op de groo-tere afstanden, het laatste onmiddellijk vóór den stormaanval te gebruiken. Doch ook hier wordt het maken van gevolgtrekkingen bemoeilijkt; de Russische handvuurwapenen, toch, voldeden allerminst aan de eischen, welke aan een achterlaadgeweer gesteld moeten worden, terwijl bovendien de taktiek der Russen nog geheel doordrongen bleek te zijn van de beginselen van Suwarow, die de gesloten vormen en de bajonet verre boven het infanterievuur stelde.

Een paar voorbeelden mogen hier ter opheldering strekken. Bij het uitbreken van den oorlog waren alleen de scherpschutters

met het Berdan-geweer gewapend. (Het bataljon telde vijf compagnieën, waarvan één scherpschuttercompagnie), de overige troepen waren nog in het bezit van het Krnka-geweer, een achterlaadwapen met scharniersluiting en percussieslot, waarbij de werking van den patroontrekker geheel onvoldoende was. Dit bleek bijv. op den 11den September, toen bij den algemeenen storm op Plewna het 64^e Regiment (Kasan) de tweede loopgraaf tusschen de Redoute Omar-bei-Tabya en het Tutschenitza-ravijn onder vreeselijke verliezen genomen had en het er nu in de eerste plaats op aan kwam het veroverde terrein te behouden. Op dat beslissend oogenblik weigerden bijna alle patroontrekkers en moesten de ledige hulzen met den laadstok worden uitgestooten, waardoor de snelheid van het vuur tot twee schoten in de minuut verminderde. Dit gebrek deed zich zoo algemeen voor en de Russische troepen waren zoozeer van de minderheid van hun vuurwapen overtuigd, dat zij bij den aanval op de Skobelew-redoutes (Abdul-bei-Tabya en Redji-bei-Tabya) hunne onbruikbare geweren wegwierpen en die van gevallen Turken opraapten en trachtten te gebruiken.

Maar niet alleen stonden de handvuurwapenen der Russen ver bij een goed achterlaadgeweer achter, ook de Russische vechtwijze was allerminst in overeenstemming met de beginselen, welke tegenover het achterlaadgeweer behooren toegepast te worden. De onderlinge afstanden bijv. van de tirailleurlinie, de soutiens en de reserven waren zoo klein, dat al deze afdeelingen *gelijktijdig* binnen den kring van het vijandelijk infanterievuur (waarop de verdediging van Plewna in hoofdzaak gebaseerd was) geraakten en zij *gelijktijdig* door dat vuur vernietigd werden of althans ontzettende verliezen leden. Ook reikte het vizier van het Krnka-geweer slechts tot 600 M., zoodat noch van een behoorlijke voorbereiding van den aanval door infanterievuur, noch van een behoorlijk vuurgevecht bij de verdediging sprake was. Zoo liet bijv. in het gevecht van Ajaslar (op den 22sten Augustus) het 2de Russische infanterie-regiment den aanvaller zonder één schot te doen, naderen, gaf toen één salvo en stormde met geveld geweer op den vijand los. De Turken weken in hunne dekkingen terug, overstelpten het Russische

regiment met een moorddadig vuur en sloegen den tegenaanval af. Zoo rukten op den 11den September de regimenten Schuja en Kasan ten 3 u. 40 tot den aanval op met twee compagniën in de voorbereidingslinie, vier in de hoofdlinie en vier in tweede linie en werden reeds op 2000 M. van de vijandelijke stelling met artillerie- en infanterievuur ontvangen. De zachte bodem en de hoog opgeschoten maïs belemmerden de beweging en deden het verband, de afstanden en de tusschenruimten geheel verloren gaan. Weldra waren alle compagniën in één dichte linie vermengd. Nog 900 à 1000 M. van de Turksche stellingen verwijderd, ging een der compagniën onder een luid hoera tot den storm over, welk voorbeeld dadelijk door alle andere gevolgd werd. Op 500 M. van den vijand genaderd, kwam de beweging evenwel tot staan, de manschappen waren buiten adem en vermoeid, een oogenblik rust (waarbij tegen het moorddadig Turksch geweervuur beschutting werd gezocht in een terreinplooi) was dringend noodig. Na nauwelijks drie minuten gerust te hebben, gingen allen op nieuw in den looppas voorwaarts en bereikten bijna gelijktijdig de vijandelijke stellingen, doch ten koste van buitensporige verliezen (40%).

Bij zulk een buitengewone doodsverachting, die ten allen tijde met lof van den moed en het volhardingsvermogen van den Russischen soldaat zal doen spreken, en bij zulk eene miskennis van de eenvoudigste regels der taktiek, is het zeker niet gemakkelijk te bepalen, welke der door de Turken behaalde voordeelen op rekening van het repeteergeweer gesteld moeten worden en welke hun oorzaak vonden in de grove miskennis, die de taktische regels van de zijde der Russen ondervonden. 1) Zeker schijnt het intusschen, dat de gunstige uitkomsten, welke zoo herhaaldelijk den Turken ten deel vielen,

1) Onder de fouten, welke bij Plewna door de Russen begaan werden, noemt Kuropatkin: de onvoldoende verkenning van het terrein en van de vijandelijke positie, de slecht gekozen aanvalspunten, de weinig oordeelkundige verdeling van de troepen bij den storm (22 bat. voor den hoofdaanval, 74 bat. voor den aanval op nevendoelen), de te zwakke algemeene reserve, geen eenheid bij den aanval op verschillende punten, het herhalen van een afgesla-

voornamelijk haar oorzaak vonden in hun rationeele vuurtaktiek, welke, bij een ruimen voorraad munitie, er in slaagde de maximum uitwerking van het *ver dragende* en *snelourende* achterlaadgeweer te verkrijgen.

Daar wij dus ook in dezen oorlog geen voldoende aanwijzingen vinden omtrent de veranderingen, welke de taktiek der infanterie door het gebruik der repeteergeweren ondergaan zal, moeten wij tot het opsporen daarvan een anderen, zuiver theoretischen weg inslaan. Hierbij wenschen wij dan allereerst de vraag te beantwoorden: is het verschil in taktische waarde tusschen het achterlaad- en het repeteergeweer even groot als tusschen het getrokken voorlaad- en het achterlaadgeweer, d. w. z. brengt het repeteergeweer in het wezen van het handvuurwapen een zoodanige verandering te weeg, dat de invloed, daardoor uitgeoefend, even groote gevolgen zal hebben als het veranderen van het getrokken voorlaad- in een achterlaadgeweer?

Bij het beantwoorden van deze vraag laten wij de geweren, die door aanhechting van een los magazijn tijdelijk in een repeteergeweer veranderd kunnen worden, en die, waaraan een los magazijn verbonden kan worden, waaruit de patronen één voor één met de hand in den bak gebracht moeten worden, buiten rekening, omdat deze beide stelsels vermoedelijk wel niet aangenomen zullen worden.

Aan de beide overige stelsels, dat zijn de geweren met vast magazijn en die, voorzien van een magazijn, dat met een geheel pakje patronen te gelijk geladen kan worden, zijn de volgende eigenschappen verbonden: 1)

gen aanval met zwakke troepenafdeelingen, in stede van het tijdig ondersteunen der het eerst in den strijd geworpen troepen, vóór deze teruggeslagen werden, de te dichte formatie bij den aanval, het te vroegtijdig beginnen van den stormaanval, het volkomen gemis aan kennis van de leiding der compagniën in het gevecht en omtrent het gebruik van het vuur, het te vroeg oplossen der resorvou, het nagenoeg volslagen gebrek aan geroedschappen tot het opwerpen van vluchtige dekkingen en de onvoldoende ondersteuning door artillerie en cavalerie. Voorwaar een zeer lang zondeuregister!

1) Zie o. a. Mil. Woch. 1887, 2de Beiheft.

De inrichting van het geweer staat toe gedurende een zekeren tijd de snelheid van vuren ongeveer tot het dubbele op te voeren van die, welke met den enkellader bereikt wordt.

Die tijd is bij het 1^e type afhankelijk van het aantal patronen, dat in het magazijn geladen is (bijv. 9 patr. in 20 sec.) Zijn deze verschoten, dan vordert het op nieuw laden van het magazijn genoeg tijd, om den man, die in het vuurgevecht gewikkeld is, er toe te brengen liever het geweer verder als enkellader te gebruiken, dan het magazijn op nieuw te vullen.

Bij het 2^e type wordt die tijd bepaald door het aantal pakjes, dat beschikbaar is, en door de fysieke kracht van den man op het oogenblik, dat hij het vuur uit het magazijn begint. 1) Wel treedt, nadat een pakje verschoten is, een zeer kleine pauze in, gedurende welke de man een nieuw pakje in het magazijn moet brengen, doch deze pauze is zoo klein, dat de man eerder zijn geweer als meerlader, dan als enkellader verder zal gebruiken.

Bij het eerste stelsel zal dus de man van het oogenblik, dat hij in actie komt, tot dat, waarop deze beslist is, zijn magazijn vermoedelijk slechts éénmaal verschieten; het munitieverbruik behoeft dus tengevolge der nieuwe wapening niet *belangrijk* toetenemen. Hier staat tegenover, dat de mogelijkheid volstrekt niet is uitgesloten, dat de man op het oogenblik, dat men hem uit het magazijn wil doen vuren, geen gevuld magazijn meer heeft en het vuur dus slechts met den enkellader zal kunnen voortzetten.

Ook kan men zich zeer goed het geval voorstellen, dat de voorraad uit het magazijn op last van de aanvoering in een gewichtig gevechtsmoment (bijv. bij een vijandelijken cavalerieaanval; zie bl. (478) verschoten is en dat gedurende het verder verloop van het gevecht geen tijd gevonden kan worden om het magazijn op nieuw te vullen. In dat geval kan de troep in een later, gewichtig gevechtsmoment geen gebruik van het repeteergeweer maken; *hij bevindt zich dan in een minder gevechtvaardigen toestand en zal zich daarvan ten volle bewust zijn.*

1) Waarschijnlijk in geen geval langer dan gedurende 2 minuten.

Bij het laatste stelsel kan de man zeer licht in verzocking komen gedurende één actie meerdere malen zijn magazijn (telkens met één pakje geladen) leeg te schieten. Het munitieverbruik zal hierbij waarschijnlijk toenemen. Hier staat echter tegenover, dat de man op elk oogenblik, dat dit gelast wordt, het vuur uit het magazijn zal kunnen openen.

In beide gevallen is dus een strenge vuurdiscipline geboden, in het eerste geval om te verkrijgen, dat het magazijn tot het juiste oogenblik gevuld blijve, in het tweede geval om te voorkomen, dat een grooter gebruik van munitie plaats heeft dan door de leiding noodig geoordeeld wordt, m. a. w. dus om munitieverspilling te vermijden.

Daar het geweer in beide gevallen zoolang men wil als enkellader gebruikt kan worden 1), verkrijgt de man door zijn magazijn, resp. door zijn pakjes patronen, de gelegenheid gedurende eenigen tijd (zie boven) zijn vuur tot de grootst mogelijke snelheid op te voeren; dit vuur vormt als het ware een reserve van vuur voor dat oogenblik, hetwelk in verband met den taktischen toestand aan de leiding het meest gewenscht voorkomt.

Men neme hierbij echter in acht, dat bij de eerste soort geweren slechts de *mogelijkheid* hiertoe bestaat, bij de tweede soort wordt die mogelijkheid bijna *zekerheid*.

Wordt nu door deze nieuwe eigenschappen aan het *wezen* van het snelvurend achterlaadgeweer iets veranderd? Wij aarzelen niet met den S. in het Mil. Woch. hierop ontkennd te antwoorden. Terwijl bij de invoering van het achterlaadgeweer de dracht belangrijk vergroot werd, de trefkans aanmerkelijk verbeterde en de baan veel meer bestreken werd, heeft de invoering van het repeteergeweer geen dezer voordelen ten gevolge. Wel wordt, evenals toen, de snelheid van

1) In Oostenrijk, waar dit type van repeteergeweer is aangenomen, is dit niet het geval; de inrichting van het wapen laat daar alleen het gebruik als meellader toe. Hoewel hierdoor, gedurende het gevecht, fysieke kracht gespaard wordt, door de minder menigvuldige herhaling der ladingshandgrepen: achten wij deze inrichting op nader te bespreken gronden (zie bl. 492) niet gewenscht.

het vuur belangrijk vergroot, doch alleen reeds het munitie-verbruik noodzaakt er toe slechts in enkele, bijzonder gewichtige gevechtsmomenten van deze eigenschap van het wapen gebruik te maken. 1) Het wapen is verbeterd en heeft door het aanbren-gen van het repeteermecanisme, in verband met de eischen der praktijk, bijna den hoogsten trap van volmaaktheid bereikt, maar aan het karakter van het wapen wordt daardoor niets veranderd.

Zal nu het repeteergeweer met vrucht gebruikt kunnen worden om de uitkomsten van het vuur op groote afstanden te verhoogen? Oppervlakkig beschouwd zou hiervoor wel iets te zeggen zijn, omdat het volstrekt niet altijd noodzakelijk is de patronen uit het magazijn zoo snel mogelijk achter elkander aftevuuren. Wanneer men nu, in dit geval uit het magazijn vurende, dezelfde snelheid van vuren behoudt als bij het ge-bruik als enkellader, dan wordt bij het laden een tijdwinst verkregen, welke tot beter richten gebruikt kan worden. Toch schijnt dit argument minder afdoende, wanneer men een weinig dieper in het wezen der zaak doordringt. Het is zeker waar, dat men door beter richten een grootere intensiteit van den kleineren spreidingsbundel kan verkrijgen, maar het blijft zeer de vraag of juist bij dit vuur, waardoor toch nimmer een beslissende uitwerking verkregen zal kunnen worden, niet juist een mindere intensiteit bij een grooter getroffen oppervlak ge-

1) Ook andere redenen nopen, niet het minst bij de geweren met vast magazijn, hiertoe. „Wij zijn van meening,” zegt een „alter Truppenoffizier” in zijne „Godanken über die Verwendung des Ma-gazin-Gowehrs M. 71/84,” dat een repeteergeweer alleen dan een hoogere waarde als vuurwapen kan hebben, wanneer het zich in handen bevindt van een uitstokend gedisciplineerden, zorgvuldig voor den oorlog afgerichten troep, die onverschrokken, zoolang het gebruik van het magazijn weet te vermijden tot „die iuszerste Gefahr” dwingt het oogenblikkelijk verstoorde evenwicht door een krachtig tegenwicht te herstellen of tot zich bij de voorwaartsche beweging een bijna onoverkomelijke hinderpaal voordoet. Hieruit volgt, dat het gebruik van het magazijn tot zeer enkele gevechts-momenten beperkt zal moeten worden.

wenscht is, omdat daarbij de kans van treffen door de grootere spreiding der schoten verhoogd wordt.

Verder is het vuur op groote afstanden uit den aard der zaak een moeilijk vuur, omdat het steeds bezwaren zal opleveren een groot aantal geweren met het gewenschte vizier op een taktisch juist gekozen doel te doen samenwerken; dit vuur vereischt dan ook voor alles rustig afgegeven salvo's, de schoten moeten, zoo dit eenigszins mogelijk is, voortdurend aandachtig geobserveerd worden en naar aanleiding daarvan moeten de noodige correcties aangebracht worden. Omdat vóór ieder volgend salvo de rook van het voorgaande moet opgetrokken zijn, zal men toch reeds betrekkelijk langzaam vuren en al moge men beweren, dat tegen meer uitgebreide doelen (troepen in colonne en artillerie), die zich op groote afstanden vertoonen en slechts korten tijd zichtbaar blijven, de repeteergeweren gebruikt moeten worden, omdat daarmee een groot aantal projectielen in zeer korten tijd op het doel gebracht kunnen worden, dan gelooven wij toch, dat men hier, door snel te vuren, wel in zeer korten tijd een groot aantal patronen zal kunnen verschieten, maar dat het weinig waarschijnlijk is, dat deze werkelijk op het doel gebracht zullen worden.

Er is meer, om finantieele redenen, zullen er in vreedstijd in deze richting slechts weinig oefeningen in het vuren uit het repeteergeweer gehouden worden, tengevolge waarvan de man met dit vuur weinig vertrouwd zal wezen. 1) Het gebruik daarvan zal hem dus waarschijnlijk onrustig maken en dit te

1) In het gewijzigde Duitsche voorschrift op het schieten komt ten opzichte van deze oefeningen het volgende voor: In de derde klasse wordt 2 maal één oefening geschoten met gevuld magazijn, zonder dat dit laatste gebruikt wordt, en één oefening met 1 patroon in den loop en 5 in het magazijn waarbij dit laatste staande uit de vrije hand op 150 M. gebruikt wordt.

In de tweede klasse wordt evenals hierboven 2 maal één oefening geschoten met gevuld magazijn en éénmaal op 150 M. met 1 patroon in den loop en 6 in het magazijn, gedurende 1 minuut, knielend uit het magazijn gevuurd.

In de eerste klasse wederom twee oefeningen als boven en één-

meer, omdat de weinige malen, dat hij het magazijn in vredes-tijd gebruikt, gewoonlijk tevens de momenten van groote spanning zullen zijn, waarbij het minder op juist richten en juist treffen, dan wel op het overstelpen van den tegenstander met een waren kogelregen aankomt.

Neemt men hierbij nog in aanmerking, dat in Duitschland o. a. een batterij veld-artillerie op een afstand van 1000 M. met repeteergeweren beschoten is geworden, dat deze batterij voortdurend zichtbaar was en niet van tijd tot tijd kunstmatig in rook gehuld werd en dat daarop met 1000 schoten 9 treffers (waarvan 4 bedieningsmanschappen) verkregen werden, dan gelooven wij veilig te mogen aannemen, dat voor het vuur op groote afstanden het gebruik van het repeteergeweer, als zoodanig, in het algemeen niet aanbevelenswaardig is. Toch behoeft het daarom niet geheel uitgesloten te worden; in Duitschland bijv. is, bij de laatste reglementswijziging bepaald, dat het vuur uit het magazijn „*bij uitzondering*” kan afgegeven worden tusschen 300 en 800 M. op groote doelen, die slechts korten tijd zichtbaar blijven. Bepaaldelijk bij de verdediging, waar men de afstanden tot verschillende punten in het voor-terrein beter kent en waar een grootere munitievoorraad voorhanden kan zijn, zoodat bij de troepen geen munitiegebrek gevreesd behoeft te worden, zullen de kansen voor het gebruik van het repeteerwapen op de groote afstanden stijgen; terwijl mede bij het gebruik der pakjeslading, bij overigens voldoende munitievoorraad, dit vuur eerder te gebruiken zal zijn, dan bij de geweren met vast magazijn, waar, voornamelijk bij den aanval, de mogelijkheid om het magazijn op nieuw te laden soms zeer gering kan zijn. Waar men echter voor dit doel tot het gebruik van het repeteergeweer overgaat, zal men de overtuiging moeten hebben, dat de troep bij het afgeven der

maal op 150 M., met 1 patroon in den loop en 8 in het magazijn, gedurende één minuut, liggend uit de vrije hand uit het magazijn gevraagd.

In het geheel worden 9 scherpe patronen meer verschoten dan vroeger het geval was.

salvo's volkomen rustig zij. 1) Uit dit oogpunt beschouwd, ligt er misschien een groote waarheid in de woorden van den Gen. Maj. Hotze 2), waar hij zegt, dat in het vervolg de „Strammheit” van den troep zal moeten blijken uit het rustig, gelijktijdig en snel afgeven van salvovuur. Dit zal zeer zeker het bewijs kunnen leveren, dat de troep een goede vuurdiscipline bezit en volkomen in de hand van den aanvoerder is.

Bij het vuur op groote afstanden zal dus slechts bij uitzondering van het magazijn gebruik gemaakt worden, omdat het munitieverbruik gewoonlijk niet in verhouding staat tot het aantal treffers.

Wat zal nu het gebruik van het repeteergeweer op de korte afstanden zijn?

De jongste wijzigingen in het Duitsche infanteriereglement en de instructie op het schieten hieromtrent komen ongeveer op het volgende neder:

In de tirailleurlinie wordt tweeeërlei vuur afgegeven:

a. individueel vuur, dat weer in langzaam en meergevoed onderscheiden wordt;

b. vuur uit het magazijn.

Het laatste kan met vrucht gebruikt worden:

1° tot het voorbereiden, resp. afslaan van den stormaanval;

2° bij de vervolging door infanterievuur, indien grootere vijandelijke afdeelingen zichtbaar zijn;

3° bij het afslaan van een vijandelijken cavalerie-aanval.

ad 1°. Dit beginsel wordt vrij algemeen gehuldigd; alleen van een enkele zijde (Mil. Woch. N° 8) wordt hiertegen met betrekking tot den aanval protest aangeteekend. De S. ontraadt het afgeven van het snelvuur, uit het magazijn, onmiddellijk voor den storm, omdat het daardoor te bereiken resultaat ook

1) Voorts herinnore men zich de volgende zinsnede uit de Duitsche instructie op het schieten: Is het besluit om een doel onder vuur te nemen intusschen eens genomen, dan moet *de hoeveelheid munitie, die ter bereiking van het oogenblikkelijk gevechtsdoel vereischt wordt, ook ten volle verbruikt worden*, omdat de ervaring leert, dat een vuur zonder uitwerking het moreel der eigen troepen verzwakt en dat van den vijand verheft.

2) Organ 1887. 1er Heft.

verkregen zal kunnen worden door een eenigszins langer gerekt snelvuur met den enkellader, terwijl hij er met het oog op het moreel van den troep groote waarde aan hecht, dat de man met gevuld magazijn in de vijandelijke stelling aankomt. Dit geeft, meent hij, zelfvertrouwen, een gevoel van zekerheid voor het geval de aanval afgeslagen wordt en het voordeel, dat de man, in de stelling aangekomen, dadelijk het vuur uit het magazijn kan afgeven tegen reserves, die ter ondersteuning oprukken. Wij willen niet ontkennen, dat deze argumenten, vooral van een officier, die verklaart het repeteeergeweer reeds gedurende langeren tijd door den troep te hebben zien gebruiken, ons eenigszins vreemd voorkomen en wij zouden dan ook niemand kunnen aanraden zijn beginsel in praktijk te brengen.

Dat door een langer gerekt snelvuur met den enkellader dezelfde uitwerking wordt teweeggebracht, als met hetzelfde aantal patronen in korteren tijd met den meelader verkregen wordt, is als feit volkomen waar, indien men de uitkomsten, tegen een houten of linnen schijf verkregen, na het vuur gaat opnemen. Maar in den oorlog komen *zulke* schijven niet voor, daar is de schijf een verzameling van levende wezens en nu is het toch niet tegen te spreken, dat deze schijf van de ontzettende uitwerking van den meelader in den korteren tijd een geheel anderen indruk, zoowel moreel als physiek, moet verkrijgen, dan door een langer aangehouden snelvuur van den enkellader.

Bovendien, welken indruk zal de aanvaller zelf ontvangen, die, langer dan volstrekt noodig is, zich aan het vuur van den meelader des verdedigers blootstelt, vooral indien deze een wapen met pakjeslading bezit, waarbij het vuur uit het magazijn binnen de boven aangegeven grenzen kan voortgezet worden. Trouwens het geheele beginsel, het bewaren van den magazijnvoorraad tot men in de vijandelijke stelling is gekomen, met het doel den man zelfvertrouwen en een gevoel van zekerheid te geven voor het geval de aanval afgeslagen wordt, achten wij gelijk met het aanspannen van de paarden achter den wagen. Zeer zeker doet men verkeerd door niet overal met de moreele factoren rekening te houden, maar deze gedachtengang mag er toch

nimmer toe leiden, dat men ter wille van een moreel effect de uitkomst in de waagschaal stelt. En dit doet men, naar onze meening, indien men nalaat van de krachtigste en snelst werkende middelen gebruik te maken, wanneer het er op aankomt den laatsten tegenstand te breken.

Het laatste argument heeft schijnbaar nog het meeste gewicht; toch gelooven wij, dat bij aandachtige beschouwing ook dit bezwaar zal blijken niet volkomen steekhoudend te zijn. Wanneer men *als regel* wil stellen, dat de troepen in eerste linie gedurende het beslissend snelvuur hun magazijnvoorraad moeten bewaren, om die later tegen eventuëel oprukkende reserves te kunnen gebruiken, dan verliest men, dunkt ons, uit het oog, dat het bestrijden dezer reserves, *als regel*, niet aan de troepen in eerste linie, maar juist aan' de reserve of derde linie ten deel moet vallen. „De zwakste oogenblikken van den aanval zijn die, waarop de storm geschiedt, wanneer de troep slechts in ééne richting krachtig is, maar niet meer geleid kan worden, zoodat een flankaanval van den verdediger geen tegenstand zou ontmoeten, en het oogenblik van reactie na gelukten storm, alvorens de tactische verbanden zijn hersteld. *Het zijn die oogenblikken, waardoor de derde linie de beide voorste liniën heen moet helpen.*” (Rooseboom, Het hedendaagsch gevecht.)

Maar bovendien zou er, met het oog op het mogelijk later optreden van die reserves des verdedigers, haast een reden te meer zijn om het snelvuur zoo krachtig mogelijk te maken. Veel der projectielen toch, in die periode van het gevecht naar de verdedigingslinie geslingerd, zullen over de hoofden der eigenlijke bezetting heengaan. En zullen dan niet juist de reserves, die zich op dat oogenblik dicht achter de stelling moeten bevinden, vermoedelijk veel van dat vuur te lijden hebben? Maar al was dit niet zoo, mag men zich dan aan het gevaar blootstellen, dat de stormaanval, door onvoldoende voorbereiding mislukt, *omdat* men de reserves des verdedigers op haar juiste (misschien wel te hooge) waarde geschat heeft, dat dus de storm zou kunnen worden afgeslagen, nog voor die reserves behoeften in te grijpen? Zou dat niet een bewijs zijn, dat de aanval ondoordacht begonnen en zonder voldoende krachten doorgezet was.

Voorzichtigheid is altijd aanbevelenswaardig, maar doet men niet verkeerd, door te veel aan die reserven te hechten? Niet alleen is het mogelijk, dat deze, nog vóór zij ingezet worden, reeds veel van het vijandelijk infanterie- en artillerievuur geleden hebben (indien althans de aanvallende artillerie op het oogenblik dat zij, uit vrees van de eigen troepen te zullen treffen, het vuur op de verdedigende stelling moet staken, dit vuur met een slechts weinig hooger opzet voortzet op het daarachter gelegen terrein), dat die troepen dus reeds ten deele geschokt zijn, maar de vraag blijft gewettigd of in die phase van het gevecht de aanvoering nog goed genoeg zal werken om de reserve op het gewenschte oogenblik, niet te vroeg en niet te laat, en dan nog op de voordeeligste wijze in den strijd te werpen en of de invloed van die reserve, welke misschien op het oogenblik ingrijpt, dat de eigen troepen reeds wijken, wel zoo groot is, als men soms vermeent. Maar zelfs als mocht men deze vragen ten gunste van den verdediger beantwoorden, dan nog zeggen wij met den S. in het „Organ” „Wie man sieht, eine Gefechtskrisis folgt der andere und man kann kaum sagen, welches die wichtigere sei. *Die momentan wichtigste ist immer jene, die man augenblicklich zu überwinden hat.*”

Toch blijkt ook weder uit deze opmerkingen hoe groot het voordeel, aan een wapen met pakjeslading verbonden, is, omdat men dan in de eerste oogenblikken na den storm voor alle onvoorzienne gevallen (retours offensifs, oprukkende reserven, enz.) dadelijk over een groote vuurkracht beschikken kan.

Omtrent de wijze, waarop door den aanvaller het snelvuur uit het repeteergeweer zal worden afgegeven, bestaat bij hen, die dit voorstaan, niet overal eenstemmigheid. Het Deutsche reglement geeft alleen op, dat het magazijn in den regel op de kleine afstanden, dus met kleine klep of met standvizier gebruikt zal worden, terwijl men er in het Mil. Woch. 1887 N° 3 op wijst, dat de afstand, waarop dit vuur afgegeven wordt, verder van de vijandelijke stelling verwijderd zal moeten liggen, dan tegenwoordig het geval is. De nieuwe Fransche instructie voor

het gevecht daarentegen zegt, dat op 200 M. van de vijandelijke stelling de bajonet opgeplant en het snelvuur met den enkellader (feu rapide coup par coup) afgegeven wordt; daarna gaat men in den versnelden pas tot den storm over. Blijkt bij dit voorwaarts gaan, dat de vijand niet voldoende geschokt is, zoo wordt slechts een sprong van 50 M. voorwaarts gedaan, het snelvuur uit het magazijn (feu rapide à répétition) afgegeven, daarna weder vooruitgegaan, op 100 M. den looppas aangenomen en op de vijandelijke stellingen aangestormd.

Hoewel het natuurlijk niet mogelijk is hier met mathematische juistheid voorschriften te geven, meenen wij toch te moeten opmerken, dat tegen de beide laatstgenoemde methoden ernstige bedenkingen kunnen worden aangevoerd.

Tegen het op grooteren afstand van de vijandelijke stelling verplaatsen der periode van het beslissend vuurgevecht, meenen wij bezwaar te moeten maken, omdat het ons den indruk geeft, alsof men, in de vaste overtuiging, dat de verdediger gedurende of na dit vuur de stelling toch wel ontruimen zal, zich maar zoover mogelijk daarvan verwijderd wil houden om daardoor de eigen verliezen te beperken. Daargelaten echter, dat zoowel het fysiek als het moreel effect van het beslissend snelvuur afneemt, naarmate het op grooteren afstand van den verdediger wordt afgegeven — m. a. w. dat de kans bestaat, dat dit vuur niet beslissend zal zijn —, stelt men zich tegenover een verdediger, die van de gedachte uitgaat, dat het zolang mogelijk standhouden plicht is en dat zelfs een gevecht met het blanke wapen niet vermeden mag worden — en de kans daartoe vermeerdert, naarmate deze door het snelvuur minder geschokt is — tegenover zulk een vijand stelt men zich door het volgen dezer methode aan een ernstige misrekening bloot. Wat toch zal het geval zijn, als de verdediger niet wijkt? De troep, die vermeent nog slechts op de stelling te moeten aanloopen om haar te nemen, zal een moreel verlies lijden, ingeval de verdediger niet wijkt, en zich op nieuw moeten nederleggen — ook omdat de afstand, waarop de aanloop begonnen wordt, te groot is om dien in één sprong af te leggen — en nu, op den juist gekozen afstand, de beslissing door het vuur moeten

trachten te verkrijgen. Winst wordt hier dus niet verkregen, wel daarentegen loopt men gevaar, dat de offensieve geest van den troep verlamd wordt en de aanval dientengevolge wordt afgeslagen. Bovendien zou de aanvaller, die een wapen met vast magazijn bezit, genoodzaakt zijn bij het 2e snelvuur het geweer als enkellader te bezigen.

De bepalingen in de Fransche instructie betreffende het snelvuur voorkomende, geven ons den indruk van een hinken op twee gedachten, dat niet kan nalaten een schadelijken invloed uit te oefenen. In beginsel, toch, stemt men met den Duitschen schrijver overeen, die het magazijn gevuld wil houden tot men in de verdedigende stelling aangekomen is. Alleen wanneer het snelvuur met den enkellader niet den gewenschten uitslag heeft, wil men na een sprong van 50 Meter op nieuw het snelvuur, en ditmaal met behulp van het repeteermecanisme, openen. Indien nu de sterkteverhouding van de aanvallende tot de verdedigende troepen niet zeer sterk ten nadeele van de laatste is en deze, evenals de eerste, in het bezit van een repeteerwapen zijn, dan kan verwacht worden, dat de verdediger zijn stelling na het eerste snelvuur niet ontruimt, ja het is zelfs zeer denkbaar, dat deze, gewapend met een tot pakjeslading ingericht geweer, reeds op 200 M. het snelvuur uit het magazijn geopend en aan den aanvaller belangrijke verliezen toegebracht heeft, waardoor deze misschien tot staan wordt gebracht. Zal bovendien de vuurdiscipline bij den aanvaller niet bijzonder groot moeten zijn, om te voorkomen, dat de troep, althans ten deele, van den magazijnvoorraad gebruik maakt, indien hij gevoelt hoe veel grooter de vuuruitwerking van den tegenstander is, en zal men dan niet, voornamelijk bij de geweren met vast magazijn, bij het tweede snelvuur tot zeer bedroevende ervaringen komen?

Maar er is meer. Beschouwen wij daartoe, tot juist begrip, het gevecht, zooals dit in de Fransche instructie geschetst wordt, nog eens aandachtig. De regels, die wij boven vermeld hebben, gelden voor de compagnie, die als onderdeel van het bataljon optreedt. Om ons dus een goede voorstelling van het gevecht te vormen, zullen wij het bataljon, dat als

onderdeel van het regiment optreedt, mede moeten beschouwen. Van ieder bataljon zijn twee compagniën voor de voorbereidingslinie aangewezen, de beide andere vormen de compagniën van de hoofdlinie (de bataljons-reserve); de eerste splitsen zich in tirailleurlinie en soutiens (compagnies-reserven). Tot op 400 M. van de stelling, wordt de impulsie, door de soutiens gegeven, voldoende geacht om de tirailleurlinie vooruit te doen gaan. Op dat oogenblik zijn alle geweren van de compagniën der voorbereidingslinie in eerste linie. Het avanceeren tot op 200 M. heeft plaats met behulp van de bataljons-reserve, waartoe in vier sprongen van 50 M. vooruitgegaan wordt en telkens één peloton in de tirailleurlinie wordt gebracht. Alsnu zijn alle geweren van het bataljon in de vurende linie.

Daar het regiment twee bataljons in eerste en één in tweede linie opstelt, is dus nog één bataljon beschikbaar om een nieuwen aandrang tot vooruitgaan te geven. Op 200 M. wordt nu het snelvuur uit den enkellader (*feu rapide coup par coup*) afgegeven. Alsnu kunnen zich twee gevallen voordoen :

a. de vijand is zichtbaar geschokt, alsdan kan de vurende eerste linie, zonder de tweede aftewachten den storm wagen. Wij merken hierbij op, dat al kan de eerste linie in dit geval den storm wagen, het nog volstrekt niet zeker is, dat zij dien daarom uitvoeren zal. Men mag toch wel aannemen, dat zij tot dien storm gedreven moet worden door versche, in de linie tredende troepen. En deze zullen niet beschikbaar zijn, omdat het bataljon der tweede linie (dat, zooals nader zal blijken, eerst op 150 M. de impulsie tot den storm moet geven) nu een nog te grooten afstand van de vurende linie zal hebben om te kunnen ingrijpen. Bevond het zich, toch, nu reeds op zoo korten afstand van de eerste linie, dat een dergelijk ingrijpen uitvoerbaar was, dan zou men dit, met het oog op het mogelijk verder verloop, moeten afkeuren. § 862 van het Oostenrijksch infanterie-reglement zegt te dezen opzichte zeer terecht: Geschiedt het avanceeren der tot nu toe teruggehouden afdeelingen te vroeg, dan zijn de achter de vurende linie opgehoopte troepen, welke aan het vuur alleen zouden kunnen deelnemen, indien de verdediger door tot den tegenaanval over te gaan, het daartoe vereischte

doel aanbod, aan des te grootere verliezen blootgesteld, naar mate zij langer wachten moeten.

b. de vijand is nog niet voldoende geschokt; alsdan zijn nieuwe krachten (het bataljon der 2^e linie) noodig om de impulsie tot den storm te geven. Wanneer men nu, hetgeen wij boven omtrent de handelingen van de compagnie in het bataljonsverband opgaven, vergelijkt met het gevecht van het bataljon, dan meenen wij daaruit te moeten opmaken (de redactie schijnt ons eenigszins onduidelijk), dat de geheele 1^e linie, zoodra de commandant daarvan bespeurt, dat de verdediger nog niet voldoende geschokt is om den storm met eigen krachten te ondernemen, een sprong van 50 M. voorwaarts doet. De 2e linie volgt onder de persoonlijke leiding van den kolonel en zoodra zij onmiddellijk nabij de eerste linie is gekomen, wordt de aanval geblazen en geslagen. Op dit signaal opent de 1e linie het snelvuur met behulp van het repeteermecanisme (feu rapide à répétition), waarna het geheel zich in den versnelden pas voorwaarts stort. De gang wordt steeds sneller, zal op \pm 100 M. in den looppas overgaan en onder het gebruikelijk krijgsgescheeuw tracht men de vijandelijke stelling te bereiken.

Nu schijnt het ons in strijd met de werkelijkheid toe, wanneer men verwacht, dat de vurende linie, nadat zij op 200 M. het snelvuur uit den enkellader afgegeven en daarbij een moreel échec geleden heeft (want tegen de verwachting in houdt de verdediger stand), in zich zelf kracht genoeg zal vinden om een sprong van 50 M. voorwaarts te doen. Men vergeet toch niet, dat, zooals wij reeds opmerkten, zij gedurende die periode van snelvuur met den enkellader aan het snelvuur uit het repeteergeweer, op den meest werkzamen afstand afgegeven, kan blootgesteld geweest zijn. Maar aangenomen, dat zij werkelijk de kracht tot vooruitgaan vindt, al klinkt dit onwaarschijnlijk, en dat zij nu op 150 M. het snelvuur met den meelader opent, welk resultaat heeft men dan verkregen: Dat de troepen der eerste linie onnoodig gedurende tweemaal den tijd voor het snelvuur benoodigd aan de vijandelijke projectielen zijn blootgesteld geweest, terwijl men met één snelvuurperiode had kunnen volstaan, als men op den juist gekozen afstand het *beslissend*

vuurgevecht met behulp van het magazijn gevoerd had 1).

Wij achten de opgegeven nadeelen werkelijk zoo overwegend, dat zij de methode, in de Fransche instructie opgegeven, voor ons onaannemelijk maken.

De aanvaller zal dus, indien wij ons niet bedriegen, wel doen, wanneer hij het beslissend snelvuur steeds met behulp van het magazijn afgeeft; in het algemeen genomen, zal dit vuurgevecht op \pm 200 M. van de vijandelijke stelling gevoerd moeten worden.

Een zekere speling in den afstand is reeds daarom gewenscht, omdat men, waar dit eenigszins mogelijk is, in het terrein eenige dekking, al is deze nog zoo gering, zal moeten zoeken. Dit neemt intusschen niet weg, dat dit vuur *steeds* staande zal moeten afgegeven worden; in de voorafgaande perioden van het gevecht verdient het vuren in knielende houding aanbeveling. (Verg. Voorschr. op het tirailleeren § 123 laatste alinea).

Wenden wij ons nu naar de zijde van den verdediger. Voor hem wordt vrij algemeen opgegeven (o. a. in de Fransche instructie), dat het vuur uit het magazijn eerst moet afgegeven worden, wanneer de tegenpartij zich tot den storm vooruit begeeft. Hiertegen hebben wij bezwaar:

1°. omdat men hierbij zeer hooge eischen aan de verdedigende troepen stelt, door te vergen, dat zij het beslissend vuurgevecht met ongelijke wapenen zullen voeren, (de aanvaller, toch, zal daarbij van den meermalder gebruik maken);

2°. omdat men groot gevaar loopt, dat dit beslissend vuurgevecht ten hunnen nadeele uitvalt en hij, die hierin de overhand heeft, gewoonlijk meester van den toestand is;

3°. omdat wij vreezen, dat, wanneer de aanvaller genoeg moreele kracht heeft overgehouden om tot den storm over te gaan, deze gedurende den storm niet geheel uitgeput zal raken, maar hij vrij zeker, zoo nabij het doel zijnde, de stelling zal

1) Dubbel vreemd klinkt ons deze methode in een instructie, waarin o. a. de volgende zinsnede voorkomt: „On ouvre, en principe, le feu le plus tard que possible, mais lorsque cette nécessité s'impose, on agit vigoureusement avec un nombre de fusils suffisant pour obtenir en peu de temps un résultat appréciable.”

bereiken. Bovendien hem rest geen andere keuze; komt hij niet in de stelling, dan is zijn ondergang onvermijdelijk; nu heeft hij de rijpe vrucht om zoo te zeggen voor het plukken, zal hij dan weifelen? Zeker zal de verdediger hem door dat vuur nadeel kunnen berokkenen, maar dat hij nu nog den aanval zou kunnen afslaan, komt ons onwaarschijnlijk voor. 1)

Wij zouden dus als regel willen stellen, dat de verdediger door middel van zijn magazijnvuur zal trachten de overhand in het beslissend vuurgevecht te verkrijgen. Mocht de aanvaller, ondanks dit streven, tot den storm overgaan en heeft de verdediger nog genoeg fysieke en moreele kracht om het vuur voort te zetten, is hij daarenboven voorzien van een wapen, tot pakjeslading ingericht, welnu laat hij dan nog trachten het bijna onmogelijke te bereiken. Beter te vallen bij een uiterste poging om de stelling te behouden, dan zijn heil te zoeken in een smadelijke vlucht.

ad 2°. Bij de vervolging zal met vrucht van het vuur uit het repeteerwapen gebruik gemaakt kunnen worden, indien de tegenpartij daarbij althans nog grootere afdeelingen vertoont. Dit vuur kan dus zoowel aan den aanvaller, na den storm, als aan den verdediger, die een aanval heeft afgeslagen, ten goede komen; het afgeven van salvo's zal hierbij aanbeveling verdienen.

Hier vooral, springt het voordeel, aan de geweren met pakjeslading verbonden, in het oog, omdat men daarbij vrijer is in de keuze der troepen, aan welke de vervolging door het vuur moet worden opgedragen. De magazijnen toch zullen onder normale omstandigheden, wanneer de vervolging aanvangt, reeds leeggeschoten zijn, zoodat bij een troep, die met geweren met vast magazijn gewapend is, de vervolging steeds en uitsluitend aan de troepen der 2^e of 3^e linie zal moeten opgedragen worden, daar deze gewoonlijk hun magazijn nog niet gebruikt zullen hebben. Ook blijkt hieruit, dat het noodzakelijk is, bij een zoodanige

1) Zie o. a. Rooseboom. Het hedendaagsch gevecht: „Een vaste grondregel moet het zijn, dat een troep, die stormt, zijn doel bereikt of te niet gaat; een ander alternatief is er niet onmag er niet zijn.”

wapening, bij den aanvang van het gevecht door alle troepen, welke aan den aanval (resp. de verdediging) zullen deelnemen, de magazijnen te doen vullen. Vóór dien tijd zal het, met het oog op de zwaardere belasting, de voorkeur verdienen de magazijnen ongevuld te laten.

Om aan de bezwaren tegemoet te komen, die zich tengevolge van het leegschieten der magazijnen kunnen voordoen, wordt in het Duitsche reglement voorgeschreven de vulling van het magazijn ook door gesloten afdeelingen gedurende de beweging te doen beoefenen, opdat de troepen onder alle omstandigheden tot het weder aanvullen van den voorraad in het magazijn in staat zullen zijn. Hoewel het zeker aanbeveling verdient deze oefening te doen houden, zal men er toch niet op mogen rekenen, dat die vulling steeds zal kunnen geschieden, bijv. in het geval de handen der manschappen door koude verkleumd zijn, bij nacht enz. Verder is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat bij het vullen gedurende de beweging patronen verloren gaan, terwijl de beweging vertraagd zal worden en het verband niet altijd behouden zal blijven, omdat de eene man onwillekeurig bij den andere zal achterblijven.

In verband met deze bezwaren springt dus wederom het nadeel, dat onafscheidelijk aan de geweren met vast magazijn verbonden is, duidelijk in het oog, wanneer men slechts wil bedenken hoe vaak het wenschelijk, ja noodzakelijk kan zijn, gedurende den loop van een gevecht, meer dan éénmaal het magazijn te gebruiken. Volgt men bijv. het beeld van het aanvallend gevecht van een bataljon, zooals dat door A. von Heijne in de Allg. Milit. Zeit. (Der Einfluss des Repetirgewehrs auf die jetzige Feuerleitung) geschetst wordt, dan ziet men, dat daarbij 3 compagniën het magazijn *tweemaal* hebben leeggeschoten, terwijl bij de vervolging toch slechts door ééne compagnie het vuur uit het repeteerwapen wordt afgegeven. In die studie wordt *ondersteld*, dat de tweede vulling op daartoe geschikte oogenblikken is kunnen geschieden; voor de tirailleurlinie wordt zelfs *aangenomen*, dat zij, op een afstand van 600 à 500 M. van den verdediger, gedurende een gevechtspauze heeft plaats gehad.

Of men voorzichtig handelt, indien men in de werkelijkheid op een dergelijke aanvulling, *als regel*, rekent, meenen wij te mogen betwijfelen.

ad 3°. Bij het afslaan van een cavalerie-aanval zal ongetwijfeld van het vuur uit het repeteergeweer gebruik gemaakt moeten worden. Is het reeds natuurlijk, dit vuur hier toetepassen, omdat zich daarbij een geval van directe zelfverdediging opdoet voor den troep, welke door zulk een aanval bedreigd wordt; er zijn nog andere redenen, die tot het gebruik van dit vuur moeten nopen. In de korte spanne tijds, waarover de infanterie slechts beschikken kan om de op haar aanrennende cavalerie te vernietigen, geven zoowel de afstand als de aard van het doel bijna volstrekke zekerheid, van door een grootere snelheid van vuren, de verliezen zoo buitengewoon te vermeederen, dat de *mogelijkheid* om den aanval af te wijzen bijna *zekerheid* wordt. Door het bewustzijn hiervan in hun moreel gesterkt, zullen de enkele manschappen tegenover die dreigende ruiterscharen de zoo noodzakelijke kalmte behouden om zich vast aaneen te sluiten en hun vuur rustig af te geven. Bovendien moeten op het slagveld de aanvallen van cavalerie op infanterie zoo snel en beslissend mogelijk worden afgewezen, want gewoonlijk wijzen zij op het bestaan van een oogenblikkelijke crisis. Wanneer toch zullen deze aanvallen in den regel verricht worden? Als men tijd wil winnen, met het oog op aanrukkende reserves, als men bijzonder in het nauw gebrachte troepen wil ontzetten of als men van de afleiding, door zulk een aanval tewegegebracht, gebruik wil maken om de eigen troepen (wier aanvalskracht reeds merkbaar verminderd is) weder vooruit te doen gaan. Welnu, in al deze gevallen is het voor de tegenpartij van het hoogste belang deze plannen te verijdelen door het snel, beslissend, dus zoo bloedig mogelijk afwijzen van de aanvallen der cavalerie.

Het Duitsche reglement geeft aan, dat de infanterie tot het afslaan van een cavalerie-aanval, vast aaneengesloten moet blijven en, zoodra de cavalerie op 300 M. van haar gekomen is, met groote kalmte, snel opvolgende salvo's moet afgeven. Hiermede zal iedereen zich wel kunnen vereenigen; salvo's, toch, zijn hier

alleen reeds noodig om den troep in de hand te doen blijven, het gevoel van het overwicht der aanvoeders levendig te houden en daardoor de zekerheid te erlangen, dat de troep pal blijft staan.

Mede wordt aldaar nog op de wenschelijkheid gewezen, den man de overtuiging te schenken, dat hij, *vooral met patronen in het magazijn*, zelfs in de vlakke geen vijandelijke cavalerie behoeft te vreezen. Zooals men weet, moest deze overtuiging tot nog toe berusten op het stellig geloof in de hevige uitwerking van het vuur uit den enkellader.

Is het nu alleen om de overtuiging van den man op nog hechteren grondslag te doen rusten, dat men hem nu leert, *vooral met patronen in het magazijn*, geen vrees te koesteren; is het een prikkel om den man tot spaarzaamheid in het verbruik van den magazijnvoorraad aan te sporen of meent men werkelijk, dat in de toekomst tegenover de aanvallen der cavalerie over krachtiger vuuruitwerking beschikt zal moeten worden, dan tot nu toe het geval was?

Voor het wapen der cavalerie hopen wij, dat deze laatste overweging niet vreemd moge zijn aan de nieuwe § in het reglement, omdat daardoor aangetoond zou zijn, dat, tegenover toonaangevende militaire autoriteiten in Duitschland, de S. van „die Kavallerie-Division als Schlachtenkörper” zijn pleit gewonnen heeft, m. a. w. dat goed georganiseerde, goed gcoefende en goed aangevoerde cavalerie in de toekomst niet behoeft te vreezen op het slagveld tot werkeloosheid gedoemd te zullen zijn.

Om, zooveel mogelijk, de bezwaren opteheffen, welke zich bij geweren met vast magazijn kunnen voordoen, als de magazijnvoorraad verbruikt is, geen gelegenheid bestaat dien voorraad terstond weder aantevullen en de oogenblikkelijke toestand toch eischt zoo snel mogelijk te blijven doorvuren, schrijft het Deutsche reglement voor, het geweer onder zulke omstandigheden verder als enkellader te gebruiken, doch hierbij de lading en het richten zooveel doenlijk te versnellen, opdat sneller gevraagd zal worden, dan bij het meer gevoed individueel vuur, zonder dat hiertoe nogtans bijzondere voorschriften gegeven worden.

In Frankrijk heeft men, voornamelijk met het oog op de

mogelijkheid dat een oorlog ontstaan kan, alvorens de nieuwe wapening geheel is ingevoerd, van de reglementaire lading eenige bewegingen, of liever eenige formaliteiten laten vervallen. Verder is ieder man voorzien van een lederen zakje, dat 8 patronen bevat en met de vingers der linkerhand tegen de rechterzijde van de lade geklemd wordt. Daar de patronen nu zooveel gemakkelijker genomen kunnen worden, kan ieder schutter in normale gevallen 15 en bij bijzondere geoefendheid 20 schoten per minuut doen.

Daar, waar men er niet op rekenen kan voortdurend uit het magazijn te kunnen blijven vuren, zooals bij het Duitsche repe-teergeweer het geval is, moet men de waarde, aan een snellere wijze van laden verbonden, niet gering achten, al is het feit onloochenbaar, dat men, ondanks *dat* snellere vuur, toch in vuurkracht steeds zal achterstaan bij een tegenstander, die een geweer tot pakjeslading ingericht, bezit.

Het munitieverbruik zal, naar men algemeen oordeelt, in de toekomstige veldslagen toenemen, niet alleen omdat het repe-teerwapen een grooter munitieverbruik in de hand werkt, maar ook omdat, niet zonder reden een meer uitgebreid gebruik van de infanterieschop bij den verdediger wordt tegemoet gezien en bijgevolg een grooter aantal patronen vereischt zal worden om dezen te vernietigen. Wil de aanvaller dus voorkomen, dat de man op een gegeven oogenblik zijn geheelen patroonvoorraad verschoten heeft, en dientengevolge het gevecht „per se” ten zijnen nadeele moet afloopen, dan dient op twee zaken bijzonder de aandacht gevestigd te worden, nl. op de vuurdiscipline en de munitie-aanvulling. Op beide wordt dan ook in het Duitsche reglement in het bijzonder de klemtoon gelegd.

Het zij ons vergund hier even te herinneren aan hetgeen de Duitsche instructie op het schieten onder vuurdiscipline verstaat: „De vuurdiscipline, wordt daar gezegd, omvat het nauwgezet „uitvoeren van alle bevelen, die in het vuur gegeven worden, „een bijna angstvallige zorg bij de behandeling van het wapen „en een nauwgezet naleven van de voorschriften omtrent de „gedurende het gevecht te volgen gedragslijn gegeven. Zij eischt

„een rustig standhouden in het vijandelijk vuur, ook als dit „niet beantwoord mag worden, een zorgvuldig afgeven van het „vuur en gebruik maken van het terrein om de grootst mogelijke „uitwerking te verkrijgen, een voortdurende opmerkzaamheid op „den aanvoerder en op den vijand, het onmiddellijk staken van „het vuur, zoodra het doel verdwijnt, het fluitje van den aan- „voerder weêrklinkt of op andere wijze bevel tot ophouden van „het vuur gegeven wordt. De vuurdiscipline moet zoodanig aan- „gekweekt worden, dat zij ook dan haar invloed op den man „blijft uitoefenen, als gedurende het verloop van het gevecht de „vuurleiding van de zijde des aanvoerders vermindert of geheel „ophoudt en op het laatst alleen het overleg van den afzonder- „lijken man of het voorbeeld van enkele dapperen invloed kan „uitoefenen. Om het zelfstandig handelen optewekken en aante- „moedigen moeten de manschappen aan die gevechtstoestanden, „waarin de vuurleiding geheel ophoudt, gewoon zijn en moet „de alsdan door hen te volgen gedragslijn hen goed zijn in- „geprent.”

Een eerste eisch, welke in de toekomst aan de vuurdiscipline gesteld moet worden, is, dat de man nimmer het geweer als repeteerwapen gebruikt, tenzij dit door de leiding gewild wordt. Alleen daardoor zal men voorkomen, bij geweren met vast magazijn, dat de magazijnvoorraad verschoten is, op het oogenblik, dat de aanvoering hierover beschikken wil, en bij de geweren met pakjeslading, dat het munitieverbruik buiten verhouding zal staan tot de verkregen uitkomsten, dat dus munitieverspilling en daardoor het grootste gevaar, hetwelk den infanterist bedreigen kan — gebrek aan munitie — zal ontstaan. Daarom zouden wij bij de geweren met pakjeslading een scherpe afscheiding willen behouden tusschen het gebruik van het wapen als enkellader en als meerlader, m. a. w. wij achten het alsnog ongewenscht steeds, zij het ook bij een langzaam vuurtempo, de pakjeslading toetepassen. Alleen bij troepen, van wier uitstekende vuurdiscipline men verzekerd is, zou men hieraan mogen denken; in alle andere gevallen vreezen wij, dat elk salvovuur en elk individuëel vuur al zeer spoedig in snelvuur uit het repeteerwapen zal overgaan.

Verder zal men moeten trachten zoolang mogelijk te avanceeren, zonder het vuur te openen.

„Het streven om op de groote afstanden, of zelfs aan de „uiterste grenzen der middelbare, de overhand in het vuur „te verkrijgen, is noch uitvoerbaar, noch doelmatig, omdat „dit resultaat op die afstanden alleen te verkrijgen zou zijn „door in strijd te handelen met de belangrijkste beginselen, „welke bij den aanval moeten voorzitten. Van het begin van „den aanval tot diep in de middelbare afstanden moet het „moment der beweging op den voorgrond gesteld worden, en „in verband daarmee het streven, om in den kortsten tijd de „vijandelijke opstelling te naderen, zonder daartoe het vuurwa- „pen meer te gebruiken dan ter bereiking van dit doel noodig is.” In overeenstemming hiermede wordt er tegen gewaarschuwd de tirailleurlinie aanvankelijk te sterk te maken. „Sterke tirail- „leurliniën leiden, zooals bekend is, tot een ontijdig en niet „economisch verbruik van krachten en munitie. Het voortdurend „versterken en verdichten der tirailleurlinie, het voeden van het „gevecht uit de volgende afdeelingen kenschetst het hedendaagsch „gevecht” (Organ 2^{es} Heft 1887.)

Het eerste schot moet niet afgegeven worden, tenzij dit bepaald gelast is, want al moge men glimlachen, wanneer Prins Kraft ons verhaalt van een soldaat, die, toen hij een berisping ontving, omdat hij zonder bevel het vuur geopend had, antwoordde: „Ja, Luitenant, die kerel daar schoot op u, toen moest ik hem er toch wel een teruggeven,” zoo is het toch een feit, dat als zulke vrijheden algemeen worden, het met de vuurdiscipline gedaan is.

Ook wordt het zoo lang mogelijk afgeven van salvo's aanbevolen. 1) Eerst wanneer deze niet meer mogelijk zijn, komt het individueel vuur, met een opgegeven aantal patronen, aan de

1) „Tant que cette action lente et réfléchie (la préparation) se prolonge, le feu doit être mesuré pour assurer l'économie des munitions, exécuté avec une sécurité relative, en utilisant au mieux les accidents du sol, pour obtenir l'efficacité des coups, concentré sur des positions choisies avec discernement pour ruiner les forces matérielles de l'ennemi et ébranler son moral. Les feux individuels, de quelque

beurt; kan ook dit middel niet langer toegepast worden, dan moet het overwicht van de vuurleiding toch nog altijd groot genoeg blijven, om op de daartoe gewenschte oogenblikken een pauze in het vuur te doen intreden.

Dat het echter in het beslissend vuurgevecht mogelijk of nuttig zou zijn, telkens slechts een bepaald aantal patronen (bijv. 3) te doen verschieten, meenen wij ontkennend te moeten beantwoorden. Dergelijke voorstellen kunnen, dunkt ons, slechts bij hen opkomen, die de nadeelen aan een vast magazijn verbonden, zelfs door onpraktische maatregelen, pogen opteheffen. Evenmin kunnen wij toegeven, dat de Comp. Ct. (zooals Gen. von Hotze wil), om het vuur in de hand te houden, dit zelf geheel leiden en zich daartoe *in de tirailleurlinie* bevinden moet.

Bij den verdediger zal munitiegebrek minder gevreesd behoeven te worden; maar ook daar moet een strenge vuurdiscipline geëischt worden, al was het alleen reeds omdat vuurpauzen hier hoog noodig zullen zijn, ten einde de aanvoering in staat te stellen voldoende op de hoogte te blijven van de handelingen des aanvallers. Bij geweren met een vast magazijn moet de magazijnvoorraad daar bovendien voor het laatste vuurgevecht bewaard blijven.

Wanneer een Nederlandsch soldaat ten aanval gaat, beschikt hij onmiddellijk over slechts 80 patronen 1). Een vergelijking toch tusschen de §§ 166 van het Voorschrift op het Tirilleeren en 62 van het Voorschrift op den Velddienst, toont de onmogelijkheid aan om ten allen tijde de patronen in de compagnieskar aanwezig uit te reiken, omdat deze kar, die bij den bagagetrein ingedeeld is, bij marschen in de nabijheid des vijands op 1 à 2 K.M. achter den staart der troepenkolonne volgt. Bij een regiment van 4 bataljons, waarvan de marschdiepte met gevechtstrein p. m. 1900 pas bedraagt, zouden dus de compagnien

nature qu'ils soient, exécutés par quelques hommes, ou lentement par toute la ligue, ou avec une vitesse rapide, ou même avec intermittence, ne sont en aucune façon propres à atteindre le but que l'on se propose pendant cette période du combat. Ils doivent en être exclus, sauf dans quelques cas rares où de bons tireurs, extraits du rang, peuvent être employés à une mission spéciale et livrés alors à eux-mêmes. (Journal des Sciences militaires. Mars 1887.)

1) De Duitsche soldaat draagt tegenwoordig 100 patronen bij zich.

van het voorste bataljon, die — als niet tot de reserve behorende — waarschijnlijk wel het meest behoefte aan een grooten patroonvoorraad zullen hebben, ongeveer 4000 pas van hunne aanvullingspatronen verwijderd kunnen zijn, waaruit dunkt ons de onmogelijkheid van die aanvulling voor verreweg de meeste gevallen ten duidelijkste blijkt 1). Het laatst uitgekomen V. o. h. T. erkent dit dan ook in zeker opzicht, doordien in stede van het vroegere, imperatieve voorschrift: „de munitie, in de compagnieskar voorhanden, wordt uitgereikt,” nu getreden is: „de munitie, in de compagnieskar voorhanden, wordt, *zoo mogelijk*, uitgereikt.

Kan men dus over dezen voorraad niet beschikken, wel kan men uit de caissons (die *naar behoefte* bij de bataillons gedetacheerd kunnen worden) putten om aan de manschappen voor den aanvang van het gevecht (indien dit voldoende te voorzien is) een grooteren voorraad uit te reiken. Zoo droegen de Russen bij den Balkan-overgang 45 patronen boven den reglementairen voorraad bij zich.

Het middel, dat in §§ 167 en 168 van het V. o. h. T. wordt aangegeven, om den voorraad aan te vullen (hetgeen toepassing zou kunnen vinden, als het gevecht niet te voorzien was of de voorraad, ondanks de eerste uitdeeling, toch sterk verminderde) is niet vrij van bezwaren. Het blijft toch altijd de vraag of de manschappen, die tot het afhalen van munitie teruggezonden zijn; die dus uit de zone, waar de dood hen ieder oogenblik aangrijpsde, gekomen zijn in een zone, waar een zooveel grootere veiligheid heerscht, het blijft altijd zeer de vraag, zeggen wij, of die manschappen ten tweeden male dien gevaarlijken weg zullen afleggen, nu zij zwaar belast met iedere schrede het dreigende gevaar meer en meer naderen, en of zij niet hier of daar onder een of ander voorwendsel terug zullen blijven. Hier ligt zeker in hun isolement niet hun kracht, want er moet voor den eenvoudigen man een groot verschil bestaan tusschen het gezamenlijk met zijn makkers, onder het oog der hem bekende aanvoerders, voortschrijden in het aangezicht van den dood en het, beladen als een lastdrager, nagenoeg alleen afleggen van een uiterst gevaarlijken weg, waar ieder oogenblik een vijandelijke kogel hem roemloos kan nederleggen.

1) Zie ook Rooseboom. Het hedendaagsch gevecht.

Misschien zou het aanbeveling verdienen de methode in toepassing te brengen, die door de Russen te Krasnoï-Selo beproefd werd. Daar had de aanvulling als volgt plaats: Zoodra de voorraad in de tirailleurlinie zoozeer verminderde, dat aanvulling noodig scheen, werd een signaal gegeven, waarop de noodige manschappen der ondersteuningstroepen met de patronen hunner kameraden, voorwaarts snelden, deze in de tirailleurlinie verdeelden en aldaar bleven. De ondersteuningstroepen vroegen hun aanvulling aan de achter hen staande afdeelingen en zoo deed elke afdeeling, tot de aanvulling direct uit de caissons kon plaats hebben.

Verder verdient het aanbeveling om *zooveel mogelijk* aan de dooden en gekwetsten de patronen, welke deze nog dragen, te doen ontnemen (§ 171 V. o. h. T.). Daar dit echter zeer waarschijnlijk alleen gedurende gevechtspauzen mogelijk zal wezen en dus vele gewonden nog in het bezit van hunne munitie, op de hulpverbandplaatsen (op 800 à 1000 M. achter het midden der vuurlinie gelegen) zullen aankomen, zou men daar die munitie kunnen verzamelen en aldus kleine patronen-depots kunnen vormen, welke aan de munitie-aanvulling ten goede kunnen komen.

Om de bepalingen van § 164 van het V. o. h. T. betreffende de patrooncaissons altijd op de meest gewenschte wijze in toepassing te brengen, is het noodig reeds in vreedstijd een juist begrip van de moeilijkheden te verkrijgen, die zich daarbij kunnen voordoen, en schijnt ons een *veelvuldige* toepassing van § 192 van hetzelfde Voorschrift zeer aanbevelenswaardig.

Die § schrijft, zooals bekend is, het nu en dan, voor zoo-veel van rijkspaarden kan worden gebruik gemaakt, medevoeren van de patrooncaissons bij de oefeningen voor.

Dat die moeilijkheden ook elders gevoeld worden, blijkt uit hetgeen Prins Kraft in zijn „Militärische Briefe” „Ueber Infanterie” ons daaromtrent mededeelt. Hij zegt daar het volgende: „Nog een andere omstandigheid werkt nadeelig op de tijdige aanvulling van den munitievoorraad, namelijk het gebrek aan gewoonte bij den troep om daaraan te denken. In tijd van vrede worden aan de infanterie bij manoeuvres slechts zelden de patrooncaissons medegegeven, omdat de man de hoeveelheid munitie, die gedurende den geheelen manoeuvreertijd verbruikt wordt, met het meeste gemak bij zich draagt. Bij het VIe

legerkorps werden van tijd tot tijd treinpaarden ter beschikking gesteld om de leiding der patrooncaissons gedurende het gevecht werkelijk te doen plaats hebben. Daar kon men eerst goed zien, hoe zelden men in tijd van vrede aan die caissons denkt. Steeds moest ik naar aanleiding daarvan vermaningen geven, want de troepen zagen deze ledige, onbeholpen voertuigen, die hen overal in den weg stonden, alleen als een nutteloze ballast aan en gaven daaraan nooit te juister tijd de noodige bevelen, zoodat men overtuigd kon zijn, dat bijaldien een bataljon, dat van een patrooncaisson voorzien was, gedurende het gevecht moest teruggaan, het de caisson achter zich aan liet komen, m. a. w. dat die caisson tusschen de eigen troepen en den vijand marceerde. Ik kwam daardoor zelfs op de gedachte de patrooncaissons bij de manoeuvres met het ontbijt voor de bataljons te laten vullen en de munitie-aanvulling door het ontbijt te laten markeeren, want ik ben er stellig van overtuigd, dat in dat geval het geheele bataljon wel aan de caisson gedacht zou hebben, voornamelijk wanneer te voren bepaald was geworden, dat de vijand, die zulk een caisson nam, zijn recht op den inhoud zou mogen doen gelden. Jammer genoeg leed deze gedachte schipbreuk op het stellige voorschrift, dat de Intendance voor de verpleging der manschappen moet zorg dragen.”

Dat in de toekomst, ten gevolge van de invoering van het repeteergeweer, door den aanvaller de afstanden tusschen de verschillende liniën vermeerderd en in de liniën de tusschenruimten vergroot zullen moeten worden, ja, dat de soutiens zich als een 2e tirailleurlinie zullen moeten vooruitbewegen, (gelijk reeds beweerd is), achten wij noch noodig, noch gewenscht. 1) Dit laatste middel, reeds in 1873 in het Duitsche

1) In het „Organ” 2^{es} Heft 1887, wordt ten opzichte van den afstand, welke de verschillende afdeelingen, met het oog op het gebruik van het repeteerwapen van elkander zullen moeten houden, het volgende medegedeeld: „In open terrein, waar de mogelijkheid van verrassende tegenaanvallen uitgesloten is, moeten de bijeengehouden compagnies-reserven, de tirailleurlinie op 250 à 300 M. volgen, terwijl deze op hunne beurt op 300 à 400 M. door de

leger beproefd 1), voldeed niet, wat ook natuurlijk is, indien men bedenkt, dat de tirailleurlinie niet alleen een physieken, doch ook een moreelen steun behoeft en dat daartoe gesloten, zij het ook kleine afdeelingen noodig zijn.

Daarentegen zal een oordeelkundig gebruik van de voordeelen, welke het terrein kan opleveren, alsmede een spaarzaam gebruik van krachten, nog meer op den voorgrond treden, dan tot nu toe het geval was. Dit is vooral noodig, omdat gedurende den stormloop de verliezen nog buitengewoon groot kunnen zijn (indien de weêrstand van den verdediger niet door den voorafgaanden strijd gebroken is of hij om een of andere reden niet tot den terugtocht kan overgaan) en er dan voor den aanvaller alleen nog kans op een goeden uitslag bestaat, indien hij zich in de eerste linie een numerieke meerderheid heeft weten te verschaffen. Maar deze meerderheid is alleen te verkrijgen door een juist gebruik van het terrein en van het vuur. Zoo mogelijk zal men van dekking tot dekking moeten vooruitgaan 2), geen sprong zal gewaagd moeten worden, dan nadat men een zoodanig vuur op den verdediger heeft afgegeven, dat die sprong zonder buitengewoon groote verliezen zal kunnen geschieden. Zóó zal het goed geleide individuëel vuur (van 400—200 M.) voor den

„bataljons-reserven gevolgd worden. Ook bestaat er geen grond den „reglementairen afstand van 500 M., waarop de volgende liniën zich „van de voorgaande verwijderd moeten houden, te verkorten, zoolang „althans de tirailleurlinie zich nog niet op den grens van het be- „strijkend schot heeft vastgenesteld, om de eigenlijke voorbereiding „door het infanterievuur te doen plaats hebben.” Zooals men ziet, komen deze afstanden vrij wel met de bij ons reglementair vastgestelde overeen, met dien verstande, dat ten onzent de afstanden, welke de volgende liniën van de voorste bataljons hebben te onderhouden, zich geheel naar omstandigheden regelen. (Zie V. o. h. T., § 156, 3e alinea.)

1) Zie Rooseboom, „Het hedendaagsch gevecht.”

2) Dit zal bijna altijd mogelijk zijn. „Une plaine si bien raso „qu'elle ne puisse, dans le parcours de quelques centaines de mètres „offrir, ici ou là, une dépression suffisante pour couvrir quelques „instants une troupe d'un front plus ou moins étendu, sera une „exception” (Journ. des Sciences Mil. Mars 1887).

aanvaller de mogelijkheid openen om in het beslissend vuurgevecht de overhand te verkrijgen en daardoor den storm te kunnen wagen. Bij dit laatste vuur vooral, zal ieder soldaat de overtuiging moeten hebben, dat *hij* het beste gebruik van zijn wapen maakt, die in den kortsten tijd het grootste aantal raseerende schoten afgeeft. Hij moet weten, dat het juistheidsschot hier geen waarde heeft, dat daarentegen het overstelpen van den verdediger met een waren kogelregen alles is. Daartoe moet door oordeelkundige oefening de uitwerking van de zenuwachtigheid en de opgewondenheid, die zich in deze phase van het gevecht gewoonlijk van den man zullen meester maken, zooveel mogelijk verminderd worden.

Dit kan alleen geschieden door het gevecht met twee partijen tegenover elkander veelvuldig te beoefenen, door daarbij voortdurend de verliezen in rekening te brengen en door het doen uitvallen van kader en manschappen. Na afloop van iedere oefening moet men alle fouten aantoonen en doen verbeteren en op die wijze den man een zoodanig beeld van het verloop van het gevecht geven, dat hij, ook wanneer het kader grootendeels door het vijandelijk lood gevallen zal zijn, als gevolg der gewoonte zijn rol naar behooren blijft vervullen en het intreden van de verschillende phasen van het gevecht als bij intuïtie voelt.

Het voorafgaande kortelijk samenvattende, komen wij dus tot de volgende conclusiën :

1°. De invoering van het repeteergeweer zal op de taktiek een veel geringeren invloed uitoefenen, dan indertijd door de invoering van het achterlaadgeweer is teweeggebracht.

Van meerdere verspreiding of oplossing der troepen kan geen sprake zijn, omdat in deze richting de uiterste grens reeds schijnt bereikt te zijn. Daar frontaanvallen in de toekomst nog moeilijker uit te voeren zullen zijn, dan tegenwoordig reeds het geval is, zal vermoedelijk het streven naar overvleugeling en omvatting toenemen, in ieder geval zal het gebruik maken van alle mogelijke voordeelen, welke het terrein kan opleveren een eerste en gebiedende eisch zijn.

In het algemeen genomen is dus in de toekomst geen verandering van richting, doch slechts een voortgezette beweging op den reeds ingeslagen weg te verwachten.

2°. De gevechten der toekomst zullen nog meer tijd eischen, dan vroeger reeds het geval was, want moge de slotacte misschien sneller afgespeeld worden, zoo zullen zij een methodische en zeer zorgvuldige voorbereiding 1) en een steeds klimmende energie gedurende het verder verloop vorderen.

3°. Aan de leiding der troepen in het gevecht, aan het plichtbesef en het volhardingsvermogen van den enkele en niet het minst, aan de vuurdiscipline, dus aan de opleiding van den man en aan de oefeningen zullen steeds hoogere eischen gesteld worden. Vooral geldt dit laatste voor de troepen, gewapend met een geweer met vast magazijn; voor hen kan het repeteer-geweer, tenzij een uitmuntende vuurdiscipline verzekerd is, blijken een tweesnijdend wapen te zijn, dat zich zeer licht tegen den gebruiker kan keeren.

4°. Er is geen grond voor het vermoeden, dat de invoering van het repeteer-geweer den aanvaller meer dan den verdediger of omgekeerd ten goede komt. De energie van den aanval kan er evenzeer door verhoogd worden, als de hardnekkigheid der verdediging.

5°. Uit een tactisch oogpunt verdient een repeteer-geweer, dat pakjeslading toelaat, de voorkeur boven een repeteer-geweer met vast magazijn.

6°. De bezwaren, die zich bij de aanvulling der munitie kunnen voordoen en de noodzakelijkheid om den man een zoo groot mogelijk aantal patronen bij zich te doen dragen, moeten er toe leiden de bepakking van den troep zooveel mogelijk te verlichten.

7°. Met het oog op het voorgaande punt, en ook wegens de overige daaraan verbonden voordeelen, blijft de bestudeering

1) La puissance des armes à tir rapide ne permet pas de songer à une attaque brusquée et l'on devra se garder surtout d'un assaut prématuré. La préparation se fera donc *posément*, avec tous les moyens à la disposition de l'assaillant. (Journ des Sciences Mil. Mars 1887).

van het vraagstuk der *repeteergeweren van klein kaliber* ten zeerste aanbevolen.

De VOORZITTER. Ik geloof niet te veel te zeggen als ik beweere, dat de geachte spreker de door hem gestelde vraag met oordeel en zaakkennis heeft beantwoord. Zijne voordracht getuigt van grondige studie en helder doorzicht. Als tolk der vergadering breng ik den geachten spreker den meest oprechten dank.

Ik durf vertrouwen, dat over het belangrijke onderwerp eene ruime wisseling van gedachten na de pauze zal plaats hebben.

De vergadering wordt hierop eenige oogenblikken geschorst. Na de hervatting opent de Voorzitter de beraadslagingen.

De heer BRENDER à BRANDIS. Ik deel het gevoelen van den Voorzitter omtrent het interressante der voordracht van den geachten spreker. Met veel van hetgeen gezegd werd, ben ik het eens. Maar uit den aard der zaak zijn er ook verscheidene verschilpunten.

Het taktische onderwerp, dat voor zulk een groot deel op theorie steunt, is voor zoo vele verschillende opvattingen vatbaar, dat, wilde men over tal van punten in discussie treden, er een debat zoude ontstaan als over den Bijbel; men zou het echter toch nooit eens worden. Ik wensch daarom slechts een enkele greep te doen en op cenige zaken nog even de aandacht te vestigen.

De spreker zal het mij ten goede houden, wanneer ik in de schets, die hij gegeven heeft, nog enkele lijnen wat scherper maak.

Bij het spreken over den invloed van het repeteergeweer op de taktiek der infanterie, had ik gaarne gehoord dat een scherper onderscheid ware gemaakt tusschen den invloed, die het repeteergeweer met vast magazijn en dat met pakjeslading waarschijnlijk zal uitoefenen. Tusschen die twee geweren is het verschil toch even groot als het verschil tusschen een enkellader en een repeteergeweer.

Een repeteergeweer met vast magazijn, dat leeg geschoten is, wordt weder een enkellader, dus zijn superioriteit boven den enkellader behoudt het slechts zoolang zijn magazijn voorzien is van patronen. Een geweer met pakjeslading behoudt echter zijn goede

eigenschappen zoolang de voorraad patroonpakjes reikt. Dit laatste geweer staat daarom, volgens mijn meening tot het gewone achterlaadgeweer, als het achterlaadgeweer tot den tromplader.

Om het verschil tusschen beide geweren met een enkel woord aan te toonen, veronderstel ik dat er twee afdeelingen zijn, die beschikken kunnen over een onuitputtelijke hoeveelheid patronen. De troep met het geweer met pakjeslading, kan er nu maar gerust op los schieten. Al hebben de aanvoorders zich geen rekenschap gegeven van den taktischen invloed van dit geweer; al bestaat er weinig vuurdiscipline, de gevaren, die hieruit voortvloeien zijn niet zoo groot, want het geweer behoudt steeds zijn zelfde eigenschappen. Met het andere geweer is het echter anders gesteld; al beschikt men over nog zooveel patronen, wanneer het magazijn niet gevuld is op het oogenblik, dat de behoefte er aan het grootst is, dan heeft dat repeteergeweer zijn goede eigenschappen verloren; dus bij dat geweer komt het er wel degelijk op aan, dat de aanvoorders weten, wanneer het magazijn mag worden gebruikt en dat de soldaten zooveel vuurdiscipline hebben, dat zij hun kostbaren voorraad intact laten.

Om dus een oordeel te vellen over den invloed van het repeteergeweer op de taktiek, moet bij de beschouwingen wel onderscheiden worden of het een repeteergeweer met vast magazijn of een met pakjeslading geldt.

Gaarne zoude ik daarom gehoord hebben, dat de spreker een scherper onderscheid gemaakt had tusschen den invloed van het eene of het andere geweer, om dan tevens eens na te gaan welk geweer de minste gevaren oplevert in de handen van den troep, of liever welk geweer de meeste waarborgen oplevert, dat het in het gevecht goed gebruikt wordt. Heeft men bij voorbeeld een goede hoeveelheid patronen in voorraad, dan is zeker het geweer met een pakjeslading in handen van minder sterk gedisciplineerde soldaten beter dan een geweer met vast magazijn, dat misschien is leeg geschoten, als men het noodig heeft. Dit zoude dan ook een motief zijn, om een geweer met pakjeslading aan ons leger van jonge soldaten te geven.

Natuurlijk zal met dat geweer een kolossale hoeveelheid patronen verbruikt worden, doch dit zal ook het geval zijn bij

het gebruik van het geweer met vast magazijn, want al schrijft men nog zoo bepaald voor, even als in het Duitse reglement, dat het magazijn slechts bij uitzondering mag worden gebruikt, zoo zullen die uitzonderingsgevallen zich toch zeer dikwijls voordoen.

Bij ons is voorgeschreven, dat op afstanden van 700 tot 1200 M. slechts bij uitzondering mag worden gevraagd en boven de 1200 M. alleen bij hooge uitzondering. Toch denk ik, dat menigmaal de commandanten zullen vermeenen, dat het uitzonderings- en zelfs het hooge uitzonderingsgeval daar is, dus het vuren op die groote afstanden geheel gewettigd is.

Zoo zal het ook gaan met het magazijn-geweer en men moet dan ook wel weten, dat in weêrwil van alle theoretische voorschriften een verbazend aantal patronen noodig zal zijn, zoodra het rep. geweer in handen van den soldaat gegeven wordt.

In de tactische formule zijn twee belangrijke factoren: de munitie-voorraad en het munitie-verbruik. De groote vraag is nu welke factor de overheerschende moet zijn. Moet men het verbruik regelen naar den voorraad of moet de voorraad geregeld worden naar het verbruik, dat is, naar de taktiek, die gevolgd zal worden. Ik geloof het laatste, mits als grondslag wordt aangenomen niet de taktiek, die op de studeerkamer gemaakt wordt, maar de taktiek, die volgens de natuur der menschen, naar alle waarschijnlijkheid op het gevechtsveld zal worden gevolgd. Men moet daarbij overtuigd zijn, dat onze jonge infanterie, in weerwil van alle tactische voorschriften, die mochten worden gegeven, het nieuwe werktuig zeer veel zal gebruiken, volgens velen misschien misbruiken en dat dus in verband met het groote patronen-verbruik ook een groote patronen-voorraad aanwezig zal moeten zijn. Wanneer men het gaslicht te donker vindt en het vervangen wordt door electrisch licht, dan moet men, alvorens die verandering uit te voeren, wel nagaan wat hiervan de gevolgen zijn en het gaat nu toch niet aan, Mijnheer de Voorzitter, wanneer de inrichting voor het electrisch licht klaar is, te zeggen: wij zullen het maar niet gebruiken, omdat de steenkolen toch eigenlijk te duur of te schaars zijn. Ditzelfde geldt voor het repetiergeweer in verband met de patronen.

De keuze tusschen een geweer met vast magazijn of met pakjeslading oefent zeker invloed uit op het patronenverbruik; want de natuur van den soldaat brengt mede, dat hij in het laatste geval veel meer van het magazijn zal gebruik maken; te meer nog als hij evenals in Oostenrijk geen andere lading kent, dan de pakjeslading. In genoemd land heeft men namelijk alleen de pakjeslading en wordt de lading met een enkele patroon niet meer toegepast. Men is daar van meening, dat bij een dubbele verpakking het geval zich zal voordoen, dat juist in de critieke momenten de pakjes misschien geheel verbruikt zullen zijn, dus het geweer in de momenten der beslissing het karakter van repeteergeweer zal hebben verloren.

Kunnen deze pakjes, wanneer zij verbruikt zijn niet spoedig op het gevechtveld weder worden samengesteld, dan levert een dubbele verpakking zeker gevaren op, die wel overwogen moeten worden.

Moet bij het zoeken naar een repeteergeweer wel degelijk vooraf de quaestie worden uitgemaakt: vast magazijn of pakjeslading; ook is het niet van belang ontbloot reeds vooraf vast te stellen of het bepaald noodig is, dat het geweer als een enkellader kan worden geladen.

Bij het Mannlicher-geweer bij voorbeeld kan men alleen met pakjes laden en valt het omhulsel uit den bak, zoodra de laatste patroon in de kamer is gebracht. Bij het Lee-geweer daarentegen is een plaatje aangebracht, waardoor het geweer ook als enkellader kan worden gebruikt.

Oppervlakkig heeft het stellen van dezen laatsten eisch weinig invloed, maar als een bepaald geweer getransformeerd moet worden, kan een transformatie dikwijls niet worden toegepast door de groote bezwaren, die een schijnbare kleinigheid veroorzaakt. Ik geloof niet, dat wij bij de transformatie van ons geweer dien eisch der enkellading moeten stellen. Wil men langzaam vuur geven, dan kan in ieder geval de soldaat de enkele patroon met de hand in de kamer brengen, al gaat dit wat minder vlug.

Over de taktische bespiegelingen kan men zeker lang praten. Of het voordeelig is op 200 meters afstand een snelvuur af te

geven met enkele patronen en het snelvuur uit het magazijn tot op 50 M. afstand te bewaren, is theoretisch misschien een belangrijke vraag, maar praktisch beduidt dit niet veel, want naar mijn opvatting, gaat de natuur van den mensch boven de leer. Als de soldaat niet gemakkelijk meer laden kan met de enkele patroon, dan gaat het geheele magazijn er aan, ook op grooter afstand dan 50 M.

Als die „Truppenofficier”, over wien spreker sprak, zegt, dat het magazijn bewaard moet worden tot men in de vijandelijke stelling is gekomen, dan begrijp ik niet, waarvoor zulk een repeteergeweer dient. Kan ik mijn soldaten zonder repeteergeweer in de vijandelijke stelling brengen, dan zie ik ook wel kans het geheele bedrijf zonder dien snellader af te spelen.

De grens te trekken tusschen *munitiegebruik* en *munitieverspilling* is zeker zeer moeilijk. De Turken, die er maar op los schoten, mogen niet te hard beoordeeld worden, want als men meer patronen heeft, dan gebruikt kunnen worden, wat beteekent het dan, of er tal van patronen waardeloos worden verschoten.

De munitie-aanvulling is een moeilijk vraagstuk, dat zeker in belangrijkheid toeneemt bij de invoering van een repeteergeweer. De voorstelling van spreker, als zouden de compagnieskarren met de patronen zoo ver van het gevechtveld verwijderd zijn, is echter zeker niet overeenkomstig de werkelijkheid. Ik stel mij ten minste voor, dat de compagniescommandanten wel zorgen zullen, dat de patronen uit de karren verhuisd zijn naar hunne soldaten. De vraag, waar zij geborgen zullen worden, zal zeker niet moeilijk te beantwoorden zijn, want ik denk, dat de soldaat voor het gevecht altijd nog wel wat ruimte zal vinden in zijn zakken, om patronen te bergen. In Rusland heeft de soldaat dan ook meer patronen bij zich, dan in de officieele bergplaatsen kunnen worden geborgen.

Omtrent de aangehaalde munitie-aanvulling in het Russische leger merk ik nog op, dat bij mijn bezoek in het kamp van Krasnoe Seloe in 1885 nog dikwijls dezelfde wijze van munitie-aanvulling werd toegepast, als bij ons, namelijk dat de patronen door manschappen uit de eerste linie in zakken van achteren

werden gehaald. Wel werd ook de aangehaalde methode nu en dan toegepast, doch deze heeft niet voldaan. In 1886 is echter in Rusland een nieuw voorschrift verschenen, ter regeling van deze munitie-aanvulling. Ik merk hierbij nog op, dat de Russische patroonkarretjes, bespannen met één paard, zeer licht zijn, en in geval van nood tot bij de tirailleurlinie mogen naderen. Ook in Duitschland is de munitie-aanvulling op nieuw geregeld.

De spreker gelooft, dat de invoering van het repeteergeweer niet veel invloed zal uitoefenen op de taktiek der infanterie.

Hieromtrent verschil ik van gevoelen. Natuurlijk zal die invloed weder afhankelijk zijn van de soort repeteergeweer, dat gebruikt wordt. Wanneer men bij voorbeeld een aanval wil doen op infanterie, die bewapend is met een geweer met vast magazijn, dan kan een verrassend optreden van cavalerie zeer voordeelig zijn, om die infanterie uit te lokken zijn magazijn leeg te schieten; heeft die infanterie echter een geweer met pakjeslading, dan zoude die aanval weder minder vrucht dragend zijn, want het ledig geschoten magazijn kan weder dadelijk hervuld worden.

Bij het wegen van de waarde van vele Duitsche taktische beschouwingen moet niet uit het oog worden verloren, dat het Duitsche leger bewapend is met een geweer met vast magazijn, dat naar mijn meening in waarde achterstaat bij het geweer met pakjeslading. Daar dus de Duitsche infanterie over eenigen tijd waarschijnlijk bij vele andere infanterieën ten achter zal staan in zijn bewapening, is het waarschijnlijk het streven van vele toongevende Duitsche schrijvers, om minder grooten invloed aan het repeteergeweer toe te kennen.

Wat de vraag betreft of het repeteergeweer voordeelijker is voor den verdediger dan voor den aanvaller, geloof ik dat het voordeel is aan de zijde van den verdediger, vooral als beschouwd wordt het gebruik van het repeteergeweer in ons polderland; alwaar in tal van stellingen groote hoeveelheden patronen kunnen worden neêrgelegd, om den vijand het voortdringen op die open vlakke te bemoeilijken.

Slechts tot enkele grepen uit het heden avond gesprokene

zal ik mij bepalen, omdat het zeker indiscretie van mijn kant zoude zijn nog in meerdere details te treden.

De VOORZITTER. Ik dank den heer Brender à Brandis voor de gewichtige toelichting, die hij op het behandelde onderwerp wel heeft willen geven, en vraag of nog iemand het woord wenschte te voeren.

De heer POP. Allereerst breng ik mijn dank aan den kapitein Brender voor de aandacht, die hij, blijkens zijn uitvoerige bespreking, wel aan mijn voordracht heeft willen schenken.

Wanneer ik het door hem gesprokene goed begrepen heb, dan bestaat er tusschen ons een principiëel verschil. De kapitein Brender wil bij den aanval zoo *veel* mogelijk doen vuren, ik daarentegen wil, enkele bizonder gunstige omstandigheden of enkele gevallen van directen afweer buitengesloten, zoo *min* mogelijk doen vuren. Voor mij is van het begin van het gevecht tot aan de periode van het beslissend snelvuur het *moment der beweging* hoofdzaak (ook met het oog op den meerderen tijd, dien de doorvoering van het gevecht kosten zal) en het vuur, dat gedurende dien tijd door den aanvaller wordt afgegeven, heeft voor mij slechts waarde als middel ter bereiking van het doel, dat iedereen onafgebroken voor oogen moet staan: zoo spoedig mogelijk tot den afstand, waarop het beslissend snelvuur kan worden afgegeven, te geraken.

Uit dat principiëel verschil spruit, geloof ik, ook ons verschil van opvatting voort, omtrent het gebruik van het wapen tot pakjeslading ingericht.

Wat nu de inkleeding van mijn voordracht aangaat, had de kapitein Brender, naar mij toeschijnt, er de voorkeur aan gegeven, indien ik, voor ieder der door mij besproken typen van repeteergeweren afzonderlijk, de wijzigingen had nagegaan, welke de taktiek der Infanterie, tengevolge van de invoering daarvan, zou kunnen ondergaan. Ik heb gemeend dat niet te moeten doen en wel om een bepaalde reden.

Nog niet lang geleden werd in een onzer militaire tijdschriften de bewering gelezen, dat het voor als nog niet mogelijk

was een taktisch rapport op te maken, waaruit zou kunnen blijken, dat werkelijk van een taktisch standpunt aan een of ander type van repeteergeweren de voorkeur moest worden gegeven. Ik meende, dat dit wel mogelijk zou zijn, en die bewering trof mij dan ook zoozeer, dat zij een der eerste oorzaken was, waaraan mijn voordracht van heden avond haar ontstaan te danken had.

Ik meende, dat wanneer men aandachtig naging in welke gevallen de zooveel grootere snelheid van vuren, welke het repeteergeweer toestaat, met vrucht ten bate van aanval of verdediging in toepassing gebracht kan worden, het ook mogelijk moest zijn uittemaken, welk der verschillende typen van repeteergeweren, die voor aanneming geschikt schenen, daaraan het best voldeed en dus de voorkeur verdiende. Daaraan was de vorm van mijn voordracht haar ontstaan verschuldigd. Ik heb er daarbij naar gestreefd onpartijdig en zonder vooringegenomenheid de vraag, welke ik mij gesteld had, te beantwoorden en het scheen mij toe, dat die onpartijdigheid nog meer zou uitkomen, wanneer ik bij die beantwoording de door mij gekozen vorm aannam, dan wanneer ik beide stelsels eerst ieder afzonderlijk behandelde en dan, naar aanleiding van de verkregen conclusiën, een keus tusschen de verschillende typen zou doen. Wanneer ik nu het eigenaardig verschil tusschen die typen niet *scherper* heb uitgedrukt, dan geschiedde dit alleen om allen schijn van partijdigheid te vermijden.

Wanneer ik het beeld, zoo even door den Heer Brender gebezigd, eens even mag gebruiken, dan zou ik zeggen, dat ik bij de vraag gas of electrisch licht? nagegaan heb in welke kamers van mijn huis het electrisch licht mij het meeste nut kon verschaffen, en aldaar de beste soort van dat licht heb aangebracht, terwijl daarentegen dáár, waar mij het aanbrenge van electrisch licht ongeraden voorkwam, ik mij met het gas ben blijven tevreden stellen.

Het is wel spoedig gezegd (om tot een volgend punt in de rede van den Heer Brender over te gaan): als de geweren er zijn, moeten de patronen er ook zijn, maar daarom zijn zij er nog niet. Bij de munitie-aanvulling zijn nu eenmaal de eischen der

werkelijkheid niet weg te cijferen. Na den Russisch—Turkschen oorlog hebben tallooze voorstellen om hierin de verbeteringen aantebrengeu, welke zoo dringend noodig waren gebleken, het licht gezien en hoevele zijn proefhoudend gebleken?

Bovendien wachte men zich er voor hierbij te veel op proefnemingen, in tijd van vrede genomen, te vertrouwen. De Russische koetsier bijv., die bij manoeuvres zijn licht wagentje met gemak over hoogten en laagten heenbreugt, die zelfs tot in de tirailleurlinie rijdt, zou in werkelijkheid misschien reeds lang voor hij daar was aangekomen, zijn blijven steken, om de eenvoudige reden, dat zijn paard neêrgeschoten was. Dat denkbeeld zou mij dan ook niet toelachen; indien men er toe mocht besluiten in de munitie-aanvulling te voorzien door het in de tirailleurlinie brengen van groote hoeveelheden munitie tegelijk, dan zou ik, dunkt mij, liever willen aanbevelen hiertoe, zooals ik onlangs beschreven zag, draagbaren te gebruiken, die licht en gemakkelijk niteen te nemen zijn en door twee man overal heen gebracht kunnen worden. Wel loopen die manschappen eveneens gevaar neêrgeschoten te worden, maar ik acht dit geen overwegend bezwaar, omdat in die omstandigheden, naar mijne meening, een *man* gemakkelijker te vervangen is dan een *paard*.

Wat de munitieverspilling betreft, veroorloof ik mij de opmerking, dat ik daaronder in het algemeen versta: het in een zeker moment afgeven van meer vuur dan door den taktischen toestand geboden of door de vuurleiding gewenscht wordt.

Nu de compagnieskar. Naar aanleiding hiervan moet ik bij mijn gevoelen blijven, dat de daarin geborgen patronen in den regel niet voor aanvulling gedurende het gevecht zullen kunnen dienen. Want als de Heer Brender zegt, dat het mogelijk is die patronen door den man in de broekzakken te laten dragen en dat hij, als Comp. Commandant, die daar dan ook des morgens zou doen bergen, dan neem ik dat gaarne aan, maar veroorloof mij toch de vraag: waarom is dat dan niet voorgescreven? Ik doe die vraag, omdat ik betwijfel of het aangaat van de capaciteit van 's mans zakken een onbegrensd gebruik te maken tot patronenberging. Wil men de marschvaardigheid

van den troep niet in de waagschaal stellen, dan mag het totaal gewicht der bepakking een zeker, matig gewicht niet overschrijden. Wil men den man dus meer patronen doen dragen, dan moet aan zijn bepakking iets anders ontnomen worden en daartoe zijn voorschriften noodig. Ik leg hierop te meer den nadruk, omdat niet ieder gevecht te voorzien is (hoevele rencontre-slagen zijn in den Fransch—Duitschen oorlog niet voorgekomen) en wanneer men nu den man overmatig belast, dan zal men op de dagen, dat er niet gestreden wordt, misschien meer last van die patronen hebben, dan men er op andere dagen voordeel van zal trekken. De voorraad patronen, in de compagnieskar voorhanden, is naar mijne meening (en op die wijze wordt de bestemming van den voorraad in de compagniesvoertuigen in de meeste Europeesche Staten opgevat) bestemd om na een gevecht te dienen tot eerste aanvulling op het bivak of in het kantonnement en ook om aan een gedetacheerde compagnie, welke dat voertuig steeds met zich neemt, een zeker aantal patronen, boven die, welke de man bij zich draagt, te doen medevoeren.

Eindelijk meen ik te moeten betwijfelen of het aanbeveling verdient de cavalerie opteofferen om den vijand tot het leegschieten van het magazijn te verleiden. Vooral wanneer men zich eene eenigszins langere slaglinie denkt, is de werking van den cavalerie-aanval te plaatselijk, dan dat het verschieten van den magazijnvoorraad van dat deel der linie een grooten invloed op den gang van het gevecht kan uitoefenen. Als eene afdeeling tengevolge daarvan niet meer avanceeren kan, dan zal zij moeten wachten tot de op een ander punt behaalde voordeelen ook haar het weder verder voorwaarts gaan mogelijk maken.

En hiermede, Mijnheer de Voorzitter, meen ik de voornaamste punten uit de rede van den Heer Brender beantwoord te hebben.

De Heer BRENDER à BRANDIS:

Volgens den Heer Pop zou het principieel verschil tusschen hem en mij hierin bestaan, dat ik zou willen zooveel mogelijk vuren bij den aanval, terwijl hij het tegendeel wenscht.

Minder duidelijk schijn ik mij dan echter te hebben uitgelaten. Ik zoude ook wenschen ten koste van een minimum patronen te avanceeren, maar al moge men het tegendeel voorschrijven, feitelijk zal toch zeer veel vuur bij den aanval worden afgegeven en zal het magazijn dikwijls gebruikt zijn vóór het oogenblik dat reglementair is voorgeschreven. Daarom heb ik dan ook de voorkeur gegeven aan het geweer met pakjeslading.

Wat de inkleeding betreft der voordracht, deze heb ik geenszins afgekeurd. Ik heb niet gezegd, dat ik de lijnen in zijn schets wilde veranderen; alleen wilde ik enkele lijnen hier en daar wat aandikken.

Dat de patronen er nog niet zijn, is waar. Maar, Mijnheer de Voorzitter, de geweren zijn er ook nog niet. Wel hoop ik echter, dat met de geweren ook de grootere hoeveelheid patronen of de middelen om ze spoediger te kunnen aanmaken, zullen komen. Ware dit niet het geval en bestond de vrees voor gebrek aan brandstof van de machine, dan zoude een repeteergeweer in plaats van een zegen, een ramp zijn voor het Nederlandsche leger.

Het is moeilijk uit te maken wanneer een groot munitiegebruik overgaat tot munitieverspilling, omdat dikwijls bezwaarlijk kan worden uitgemaakt, hoeveel patronen, die schijnbaar nutteloos zijn verschoten geworden, bepaald noodig zijn geweest tot het opwekken van den moed van den soldaat, dien grooten hefboom in het gevecht.

De heer THIANGE.

Mijnheer de Voorzitter:

De heer Pop vindt het een bezwaar, om den man eene groote hoeveelheid munitie mede te geven, van wege de meerdere belasting op marsch, aangezien de meeste veldslagen in den Fransch-Duitschen oorlog rencontre-slagen geweest zijn.

Ik voor mij geloof op gezag der nieuwere Duitsche militaire schrijvers, dat deze in de toekomst uitzondering zullen zijn, en de „*vorbedachte Schlacht*” regel. Voor ons zal zulks zeker het geval zijn, en kan dus het medegeven van een aanzienlijken voorraad munitie voor den slag geene moeilijkheden opleveren.

De heer Pop. Nog een enkel woord, Mijnheer de Voorzitter, om mijn blijdschap te kennen te geven nu het blijkt, dat het aantal verschilpunten tusschen den heer Brender en mij vermindert; daardoor zal het doel, dat wij ons beiden voorstellen en dat toch in hoofdzaak hetzelfde is, des te gemakkelijker en des te eerder bereikt kunnen worden.

Intusschen blijf ik van meening, dat zelfs, indien slechts een matige vermeerdering van den beschikbaren patroonvoorraad mogelijk is, het tot pakjeslading ingerichte repeteergeweer, in stede van een ramp, kan blijken een zegen voor het Nederlandsche leger te zijn; niet alleen als op zichzelf staand feit, maar ook omdat de meeste vreemde mogendheden een repeteergeweer bezitten en wij daartegenover met onzen enkellader in zeer ongunstige verhouding staan.

Wat de opmerkingen van den heer Thiange aangaat, geloof ik, dat het niet in de bedoeling kan liggen ons thans op het gebied der Strategie te begeven en uittemaken of het rencontregevecht dan wel de vooruitberaamde slag in het vervolg het meest zal voorkomen. De toekomst zal dit vermoedelijk eerst kunnen uitwijzen.

Verder meen ik in herinnering te moeten brengen, dat ik het woord Nederland geen enkele maal, als van een onderstelden toestand sprekende, in mijn voordracht gebruikt heb. Trouwens de Nederlandsche soldaat kan toch ook wel aan andere gevechten moeten deelnemen, dan juist de absoluut-passieve, door den heer Thiange bedoelde verdedigingsgevechten.

Overigens beëam ik natuurlijk ten volle, dat in de voorbereide verdedigingsstelling, waar men zooveel patronen kan aanvoeren als men wil, geen vrees voor munitiegebrek behoeft te bestaan.

De Voorzitter. Wanneer niemand meer verlangt het woord te voeren, dan herhaal ik den dank der vergadering aan den geachten spreker, den heer Pop, en bied dien tevens den heeren aan, die aan het debat hebben deelgenomen en aldus de belangrijkheid van de voordracht hebben verhoogd.

En nu, Mijne Heeren, mag ik in herinnering brengen, dat we

met deze bijeenkomst het leesjaar 1886—1887 sluiten, eene omstandigheid, die als van zelf er toe leidt, om op hetgeen de Vereeniging in dat tijdperk heeft doorleefd, terug te zien.

Slaan we hierbij in de eerste plaats den blik op de onderwerpen in dat tijdsverloop in onze vergaderingen ingeleid en in beschouwing genomen, dan geloof ik, dat wij de meeste reden hebben om ons voldaan te gevoelen en overtuigd te zijn, dat ook het thans geeindigde leesjaar in en buiten de Vereeniging nut heeft gesticht.

Eene verdienstelijke voordracht over het tegenwoordige standpunt der luchtvaart, met beschouwingen over de toepassing er van op militair gebied, opende de reeks onzer werkzaamheden, om weldra gevolgd te worden door beschouwingen over de vraag of het Nederlandsche leger behoefte heeft aan een nieuw geweer.

De waardeering van de hoogst verdienstelijke voordracht over dit onderwerp, waarvan wij allen deden blijken, bleef niet in den engen kring onzer Vereeniging besloten. Ook in den vreemde werd zij in ruime mate aangetroffen, en moge de inleider van het onderwerp de meeste reden hebben zich hierover te verheugen en hoogst voldaan te gevoelen, wij allen, ik durf hiervan het getuigenis geven, zijn er trotsch op als de arbeid van een onzer kameraden ook buiten de palen onzer landsgrenzen wordt gewaardeerd en gevierd.

Eene belangrijke studie over „vroegere en hedendaagsche denkbeelden over den vestingoorlog” werd ons daarna ten gehooore gebracht, eene studie die, onder meer, ongetwijfeld ook de verdienste heeft aan kortzichtigen de oogen geopend en het vertrouwen geschonken te hebben in de mogelijkheid eener krachtige verdediging van den vaderlandschen bodem.

Het gebruik van pantseringen in vestingwerken was vervolgens het belangrijke onderwerp, waarvoor ons op verdienstelijke wijze nuttige beschouwingen werden geleverd.

Niet lang daarna werden ons belangwekkende beschouwingen verstrekt over het gewichtige onderwerp „de werkkring der Nederlandsche Marine,” die aanleiding gaven tot een strijd, die door partijen leerrijk en talentvol werd gestreden, maar waarbij de palm der overwinning nog niet is toegewezen.

Een onderwerp van groot actueel belang werd daarna op hoogst verdienstelijkste wijze uitvoerig behandeld, ik bedoel „Beginselen en gronden van eenige maatregelen tot vorming van reserve-officieren”, waarbij de bekwame inleider zich mocht verheugen in eene ruime instemming met zijne stellingen, welke ook adhesie vonden bij meerdere mannen buiten het leger, die door hunne grondige zaakkennis bevoegd zijn in deze met gezag te oordeelen.

Eene aangename causerie over onderwerpen, betrekking hebbende op het leger in Oost-Indië, werd ons daarna ten beste gegeven, waarin de causeur op boeiende wijze bestaande en te wenschen toestanden bij dat leger besprak; en ten slotte, wij hoorden het heden avond, werden ons belangwekkende beschouwingen op verdienstelijke wijze ten gehoor gegeven als antwoord op de vraag: „Welken invloed zal het gebruik van repeteergeweren op de vechtwijze der infanterie kunnen uitoefenen?”

In dit korte overzicht van het verhandelde in onze vergaderingen gedurende het thans geëindigde leesseizoen, meen ik de bevestiging te mogen zien van de bewering, welke ik aan het overzicht deed voorafgaan, namelijk: dat de Vereeniging in dat tijdperk in en buiten haren kring nut heeft gesticht.

Dit nut vertrouwd ik, zal nog aanzienlijk meer worden, als de antwoorden op de door het bestuur uitgeschreven prijsvragen door de hiervoor benoemde juries beoordeeld, en de daarbij ter bekrooning waardig gekeurde, door de pers tot wetenschap van de leden der Vereeniging gemaakt zijn.

Op de prijsvraag A, het werd U reeds vroeger medegedeeld, zijn vier antwoorden ingekomen, en ik durf mij verzekerd houden dat de leden der Vereeniging zich met het bestuur verheugen in de welwillendheid waarmede de heeren W. L. A. Gericke, mr. J. de Louter en W. Rooseboom de uitnoodiging, om als jury over die antwoorden op te treden, hebben aangenomen.

De grondige zaakkennis toch van deze heeren geven ons den waarborg voor eene juiste beoordeeling.

Voorts is het mij aangenaam der Vergadering te kunnen mededeelen dat ook op de prijsvraag B. reeds twee (*) ant-

(*) Na dien tijd is nog een antwoord ingekomen onder het motto:

woorden bij het bestuur zijn ingekomen, het eene onder het motto:

„Wat heb ik menigh vier gestookt”; het andere onder het motto: „Je maintiendrai”, terwijl het bestuur zich ook reeds mag verheugen in het bezit van een antwoord op de prijsvraag C, onder het motto: „Where is a will, there is a way.”

Bij herhaling is U door den Voorzitter kennis gegeven van brochures en andere drukwerken aan het bestuur als geschenk voor de Vereeniging toegezonden.

Het laatst ontvangene is een „Ontwerp-programma voor een nationalen Schietwedstrijd” van den 1ste Luit. adjt. Ceelen van het regiment dienstdoende Schutterij te Rotterdam.

De bedoeling van dit ontwerp is blijkbaar te breken met de beginselen en regelen welke tot heden bij schietwedstrijden voorzaten. Naar mijne zienswijze zijn de voorgestelde wijzigingen nuttig te achten en verdienen zij de meeste behartiging. Ik durf vertrouwen dat dit gevoelen door velen, die belangstellen in de vorming van onze weerbare mannen tot goede schutters, zal worden gedeeld.

Bij het terugzien op hetgeen de Vereeniging in het thans geeindigde leesjaar heeft doorieefd, doemt ook eene droeve herinnering voor ons op, namelijk het overlijden van den verdienstelijken onder-voorzitter Robidé van der Aa.

Als ik dit verlies weer onder Uwe aandacht breng, dan gevoel ik mij gedrongen op nieuw hulde te brengen aan de nagedachtenis van dat ijverige bestuurslid. Ik moest het droeve feit wel releveeren, omdat ik er op wijzen wilde, dat de door zijn dood in het bestuur ontstane vacature nog niet is aangevuld, en bij den aanvang van het aanstaande leesseizoen Uwe hulp tot de voltaalmaking van het bestuur zal worden ingeroepen.

En hiermede zou ik kunnen eindigen, ware het niet dat ik nog den aangenamen plicht heb te vervullen, den leden der Vereeniging in het algemeen, mijne medebestuurders inzonderheid, mijn oprechten dank te betuigen voor hunne zoo bekwame en

On en dit facilement trop pour ceux qui savent penser, on n'en dit jamais assez pour les autres.

De Secretaris.

gepaste samenwerking om de Vereeniging aan haar doel te doen beantwoorden en haren bloei te bestendigen, en aldus den Voorzitter in de vervulling van zijne taak krachtig te steunen.

Ik stel er dan ook hoogen prijs op, Mijne Heeren, Voorzitter te zijn van deze vereeniging, die geen ander streven heeft als door onderlinge oefening en voorlichting zoo algemeen mogelijk nuttig te zijn.

Welgemeend en hartelijk roep ik U toe: „tot weêrzien”! en ik sluit de vergadering.

De Secretaris,

G. N. H. SCHULTZ VAN HAEGEN.